

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉSE

2018.

ELEMZÉS

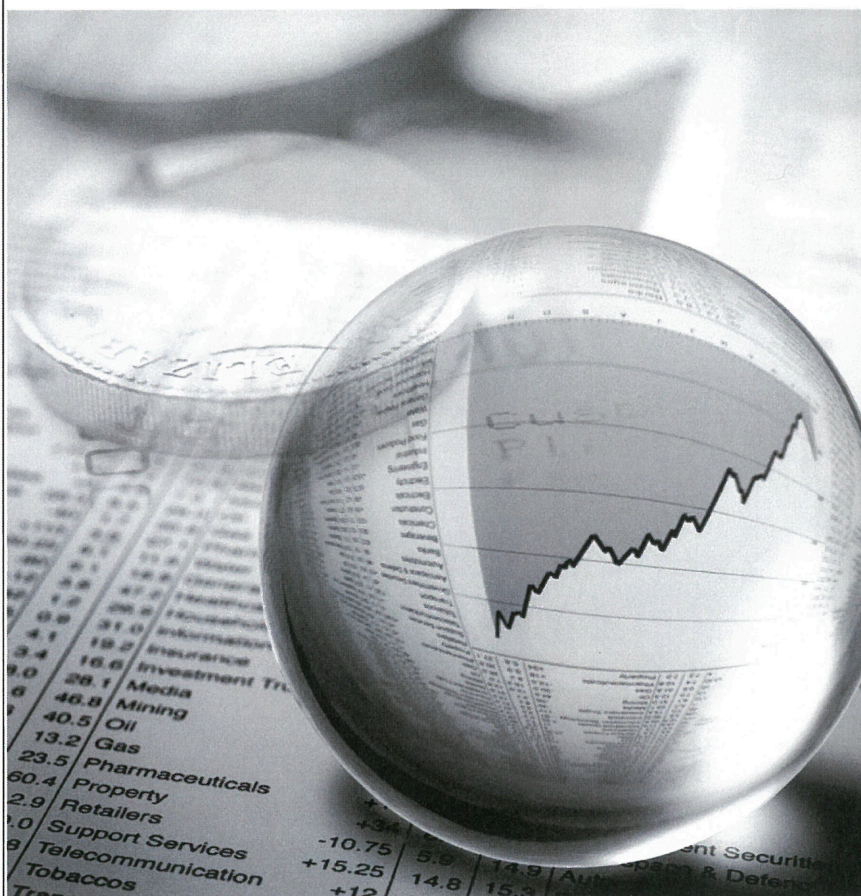
**Elemzés a 2017. évi költségvetési
folyamatok makrogazdasági
összefüggéseiről a zárszámadás
ellenőrzése kapcsán**

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉSE

ELEMZÉS

ENGEDÉLYEZŐ:

Domokos László
Domokos László elnök

**Elemzés a 2017. évi költségvetési
folyamatok makrogazdasági
összefüggéseiről a zárszámadás
ellenőrzése kapcsán**

Szerkesztő:

DR. KÁDÁR KRISZTA projektvezető

Az elemzés elkészítését felügyelte:

DR. PULAY GYULA ZOLTÁN felügyeleti vezető

Készítette:

DR. KÁDÁR KRISZTA számvevő osztályvezető főtanácsos

Az Elemzés
az interneten
a www.asz.hu
oldalon
olvasható.

Kiadja az Állami Számvevőszék

TARTALOMJEGYZÉK

▶	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	5
▶	AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE	7
▶	1.MAGYARORSZÁG MAKROGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS JÖVEDELMI FOLYAMATAI	8
	1.1. A 2017. évi gazdasági növekedés	8
	1.2. A 2017. évi GDP összetevőinek alakulása termelési és felhasználási oldalán.....	9
	1.3. A fogyasztói árindex alakulása	10
	1.4. A fogyasztás alakulása.....	10
	1.5. A foglalkoztatás alakulása	10
	1.6. Az átlagkeresetek alakulása	12
	1.7. A megtakarítások és a hitelezési folyamatok alakulása	12
	1.8. A beruházások alakulása.....	14
▶	2.A KÖLTSÉGVETÉSRE HATÁST GYAKORLÓ KÖZPONTI DÖNTÉSEK.....	15
	2.1. A kormány gazdaságpolitikai intézkedései	15
	2.2. A jelentősebb adópolitikai intézkedések	15
	2.3. A költségvetési törvény módosítása és a többletkiadások finanszírozása	16
▶	3.A HIÁNYMUTATÓK ALAKULÁSA	16
	3.1. A pénzforgalmi hiány alakulása.....	16
	3.2. Az uniós módszertan szerint számított hiány alakulása	18
▶	4.AZ ÁLLAMADÓSSÁG ALAKULÁSA.....	19
	4.1. Az államadósság alakulása a hazai módszertan szerint.....	19
	4.2. A kormányzati szektor uniós módszertan szerint számított adóssága	21
▶	5.A KÖLTSÉGVETÉS FŐBB BEVÉTELEINEK ÉS KIADÁSAINAK ALAKULÁSA	22
	5.1. A költségvetés közvetlen bevételeinek alakulása.....	22
	— 5.1.1.A vállalkozások költségvetési befizetései cím egyes előirányzatainak teljesülése	22
	— 5.1.2.A fogyasztáshoz kapcsolt adók cím egyes előirányzatainak teljesülése	23
	— 5.1.3.A lakosság költségvetési befizetései egyes előirányzatainak teljesülése	23
	5.2. A költségvetés közvetlen kiadásainak alakulása	24

— 5.2.1. Egyéb lakásépítési támogatások	24
— 5.2.2. Szociálpolitikai menetdíj támogatás	24
— 5.2.3. Az állam által vállalt kezesség és garancia érvényesítése	24
5.3. Kapcsolat az EU költségvetésével	25
— 5.3.1. Uniós fejlesztési források a 2017. évi költségvetésben	25
— 5.3.2. A fejezeti kezelésű előirányzatok uniós fejlesztésekkel összefüggő bevételei	25
— 5.3.3. A fejezeti kezelésű előirányzatok uniós fejlesztésekkel összefüggő kiadásai	26
— 5.3.4. ... A XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet uniós bevételeinek és kiadásainak alakulása	28
5.4. Egyéb kiadások és bevételek alakulása	29
— 5.4.1. A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap kiadásai	29
— 5.4.2. Az állam vagyonával összefüggő bevételek és kiadások alakulása	29
— 5.4.3. A helyi önkormányzatok támogatásainak alakulása	30
— 5.4.4. Adósságszolgálatlaltal kapcsolatos bevételek és kiadások	31
5.5. Az elkülönített állami pénzalapok bevételeinek és kiadásainak alakulása	32
5.6. A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai bevételeinek és kiadásainak alakulása	32
— 5.6.1. Nyugdíjbiztosítási Alap	33
— 5.6.2. Egészségbiztosítási Alap	33
5.7. A központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak alakulása	34
5.8. A központi tartalékok felhasználása	35
5.9. Költségvetési maradványok	36
—▶ 6. AZ ÁLLAMI FELADATELLÁTÁS FUNKCIÓK SZERINT	37
—▶ FELHASZNÁLT DOKUMENTUMOK	38
—▶ JOGSZABÁLYOK ÉS KÖZJOGI SZABÁLYOZÓ ESZKÖZÖK JEGYZÉKE	40
—▶ RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	42
—▶ ÉRTELMEZŐ SZÓTÁR	43

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A **2017. évi makrogazdasági folyamatok** összességében igazolták a kormányzat várakozásait. 2017-ben a **Magyarország gazdasági növekedése** a vártnál kedvezőbben alakult. A GDP növekedési üteme az előző évhez viszonyítva 4,1%-os volt, ami 1,0 százalékponttal magasabb a 2017. évi költségvetési törvényben előre jelzetttnél.

A gazdasági növekedés fő hajtóerejét a **beruházások** képezték. A nemzetgazdasági **beruházások volumene** 2017-ben 18,2%-kal nőtt, az építési beruházásoké 21, a gép- és berendezés-beruházásoké 13%-kal. 2017-ben az **ipari kibocsátás** hozzáadott értéke 3,9%-kal haladta meg a 2016. évit. Jelentős mértékben nőtt az **építőipar** (+31,6%) és a szolgáltatások hozzáadott értéke (+3,3%), a mezőgazdaságé azonban 9,0%-kal visszaesett. Az építőipari termelés bővüléséhez a lakásépítések, valamint az uniós társfinanszírozásból megvalósuló infrastruktúra-fejlesztések is hozzájárultak, a fellendülést az új lakások ÁFA-kulcsának csökkentése, a lakásépítés utáni adó-visszatérítés és a CSOK támogatta.

A versenyképességet javító tényező volt 2017-ben a január 1-től életbe lépett **hatéves adó- és bérmegállapodás**, mivel a minimálbér és garantált bérminimum jelentős megemelésének és az egyéb béremeléseknek köszönhetően a munkavállalók jövedelme megnövekedett, míg a szociális hozzájárulási adó, illetve a társasági adó csökkentése következtében a munkáltatók terhei alacsonyabbak lettek. A bérek nominális emelkedésén túl a reálbérek is jelentősen nőttek: az alkalmazásban állók havi **bruttó és nettó átlagkeresete** 2016-ról 2017-re 12,9%-kal emelkedett, a reálkereset 2017-ben 10,3%-kal nőtt.

A megállapodáshoz kapcsolódó intézkedések a **munkahelyteremtést és munkaerő megtartását** is ösztönözték. A foglalkoztatottak száma a versenyszférában 2,9%-kal nőtt, míg a közszféra létszáma (a közfoglalkoztatás tudatos csökkentésének következtében) 3,5%-kal csökkent, a foglalkoztatási ráta pedig elérte a 68,2%-ot.

A **kormányzat adópolitikai intézkedései** közül kiemelendő a szociális hozzájárulási adó 5 százalékpontos csökkentése és a 9%-os társasági adókulcs bevezetése, amely közvetetten hozzájárult a belső kereslet növekedéséhez, a foglalkoztatás növeléséhez, az export felfutásához. Az intézkedés a magas hozzáadott értéket előállítani képes, magas tőkeigényű beruházások megtelepedésére is ösztönzőleg hatott. Ezt támasztja alá, hogy 2017-ben rekordmennyiségű, mintegy 1000 Mrd forintnyi külföldi működőtőke érkezett hazánkba a Nemzeti Befektetési Ügynökség adatai szerint.

2017-ben az adórendszer továbbra is a fogyasztási-forgalmi típusú adókat részesítette előnyben, a jövedelmeket terhelő adók súlya csökkent. A módosított előirányzathoz képest nagyobb összegben teljesült többek között a társasági adó (18,0 Mrd Ft-tal), a személyi jövedelemadó (11,5 Mrd Ft-tal), azonban több adónemnél a bevételek nem érték el a módosított előirányzat összegét (pl. egyszerűsített vállalkozói adó, általános forgalmi adó, a jövedéki adó). Jóllehet, az ÁFA bevételek előirányzatától a bevételek 0,5%-kal maradtak el, azonban a 2016. évi bevételeket 235 Mrd Ft-tal haladták meg. Egyes **alapvető élelmiszerek és az internet áfájának csökkentése** hozzájárult a háztartások fogyasztásának növekedéséhez, ami a GDP ütemét meghaladva, 4,7%-kal nőtt. Ennek hátterében a reálbérek, és ezzel együtt a belső kereslet növekedése áll.

2017 év végén, az **államháztartás központi alrendszerének pénzforgalmi hiánya** a törvényi előirányzatnál lényegesen nagyobb lett, részben az Európai uniós bevételek alulteljesülése, részben a Kormány tudatos – az államháztartási jogszabályokkal összhangban lévő – döntései

következtében. Az uniós pályázatás felgyorsítása, amely a Kormány anticiklikus, mozgásteret bővítő gazdaságpolitikai intézkedésének tekinthető – jóllehet, a hiányt időszakosan megnövelte – a 2017. évet és napjainkat jellemző konjunkturális időszakban lehetővé tette a vállalati szektor számára beruházásainak növelését. Az uniós megelőlegezés, a pályázatás felgyorsítása olyan periódusban történt 2017-ben, amikor az alacsony CDS felár következtében a hitelezés költségei alacsonyabbak voltak a korábbi években tapasztaltnál.

A **pénzforgalmi hiány** a legnagyobb mértékben (1763,0 Mrd Ft) a központi költségvetésben keletkezett, a társadalombiztosítási alapok 142,9 Mrd Ft-os hiánnyal zártak, amiből 137,5 Mrd Ft az Egészségbiztosítási Alap deficitje. Ugyanakkor az elkülönített állami pénzalapokban összességében 72,5 milliárd forint többlet keletkezett, mindenekelőtt a Nemzeti Foglalkoztatási Alap 62,2 milliárd forintos többletének köszönhetően. Az államadósság kezelése során végzett műveletek az államadósság finanszírozási költségeinek 130 Mrd Ft-os emelkedésével járt, a nagyobb mennyiségű állampapír-visszavásárlásoknak és csereaukcióknak, valamint lakossági kincstárjegy értékesítésnek tulajdoníthatóan.

Az államháztartás hiányát mérsékelte az **önkormányzati alrendszerben** keletkezett pénzforgalmi többlet. Az előzetesen számítottnál 538,9 Mrd Ft-tal kedvezőbb egyenleg elsősorban annak a következménye, hogy az önkormányzatok az uniós programok megvalósítására kapott előlegeket az év során nem tudták felhasználni, és így átmeneti megtakarításaik keletkeztek. Az előlegek elköltése viszont a 2018. évi, illetve esetleg az azt követő évek államháztartási egyenlegét rontja majd.

A 2018. évet, illetve a későbbi éveket érintő kockázat alakult ki azáltal is, hogy központi költségvetési szerveknél és a fejezeti kezelésű előirányzatokon 2743,1 Mrd Ft **maradvány** keletkezett, közel 20 százalékkal több, mint 2016-ban. Jóllehet, mindez a 2017. évi egyenleget javította, a kötelezettségvállalással terhelt 2588,8 Mrd forintnyi maradvány elköltése a következő évben (években) jelent költségvetési kiadást, azaz negatívan befolyásolja annak az évnél a költségvetését.

A **kormányzati szektor uniós módszertan szerint számított hiánya** 2017. évben a nemzeti számlák előzetes adatai alapján a GDP 2,2%-a volt, ami 0,2 százalékponttal alacsonyabb a tervezettnél. Az uniós módszertan szerinti hiánymutató megfelelt a 2017. évben is a törvényi előírásoknak.

A *Stabilitási törvény szerinti államadósság-szabály* 2017-ben is **teljesült**. Az államadósság-mutató 2017. évi mértéke 72,9%, amely a 2016. évi államadósság-mutatónál 1,1 százalékponttal alacsonyabb. A **kormányzati szektor uniós módszertan szerint számított adóssága** 2017. végén 28 095,5 Mrd Ft volt, a GDP 73,3%-a, ami 2,6 százalékponttal alacsonyabb a 2016. évi GDP-arányos adósságnál.

Az **állami feladatellátásra** fordított források mindegyik fő funkció esetében növekedtek 2016-hoz képest, kivéve az államadósság kezelést. A 2017. évben védelemre, a terrorcselekmények megelőzésére, a rendvédelemre és közbiztonság javítására, valamint a migrációs nyomás kezelésével kapcsolatos fejlesztésekre fordított jelentősen többet a Kormány. Oktatásra, egészségügyre, társadalombiztosításra 2017-ben az államháztartás kiadásainak 55,2%-át fordították, ami az előző évhez képest 860,4 Mrd Ft-tal több. 0,3 százalékponttal emelkedtek a lakásügyekre, települési és közösségi tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított összegek, miközben az államadósság-kezelés kiadásai a 2016. évi összegeknél 0,7 százalékponttal kedvezőbbek lettek.

AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE

A 2017. évi központi költségvetés végrehajtásának ellenőrzéséről szóló ÁSZ jelentés elsősorban arra helyezi a hangsúlyt, hogy a központi költségvetés bevételi és kiadási előirányzatainak teljesítése, az ezekkel való gazdálkodás megfelelt-e a jogszabályi előírásoknak, hogy a törvényjavaslat megbízhatóan mutatja-e be a költségvetés végrehajtására vonatkozó pénzügyi adatokat, információkat. Kitér arra is, hogy a költségvetés végrehajtásáról készített törvényjavaslat tartalma, szerkezete megfelel-e a törvényi előírásoknak, továbbá, hogy az Alaptörvény és a Stabilitási törvény államadósságra vonatkozó előírásai érvényesültek-e.

Elemzésünket az országgyűlési képviselők és a szakmai közvélemény részére készítjük, az alábbi területek vonatkozásában:

- ▶ a bevételek és kiadások alakulását milyen gazdasági tényezők alakították,
- ▶ a költségvetés végrehajtását milyen kormányzati intézkedések befolyásolták,
- ▶ a költségvetési egyenleg milyen összefüggések eredményeként alakult ki,
- ▶ az államadósság nagyságrendje és összetétele hogyan alakult,
- ▶ az uniós források felhasználása hogyan érintette a központi költségvetés pénzforgalmi szemléletű egyenlegét,
- ▶ a bevételek és a kiadások alakulásában milyen tendenciák, összefüggések tárhatóak fel.

Az elemzés során felhasználtuk az ÁSZ Költségvetési Tanács (KT) részére készített, a 2017. II. félévi folyamatokról szóló elemzésének megállapításait, az ÁSZ KT részére készített, a 2015., 2016., 2017. évi költségvetési folyamatokról szóló elemzéseit, az ÁSZ 2014., 2015. és 2016. évi zárszámadás ellenőrzései kapcsán készített makrogazdasági elemzéseit, valamint az ÁSZ munkatársainak a költségvetési maradvány tárgyában írt tanulmányát¹. Az elemzés alapját képezték emellett az egyes évek költségvetési törvényei, zárszámadási törvényei, valamint a 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat, illetve ennek általános és részletes indoklása, és mellékletei. Az elemzés során a KSH, MNB, NGM által készített dokumentumokat is felhasználtuk. A gazdasági, társadalmi összefüggések bemutatása érdekében elemzésünk több év adatait is bemutatja és összehasonlítja.

¹ Pulay-Simon-Szilas (2017): A költségvetési maradvány mint költségvetési kockázat. Pénzügyi Szemle, 2017/4.

1. MAGYARORSZÁG MAKROGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS JÖVEDELMI FOLYAMATAI

1.1. A 2017. évi gazdasági növekedés

A **külső környezet** kedvező feltételeket teremtett a magyar GDP növekedéséhez. Ebben az is jelentős szerepet játszott, hogy az euró-zóna tíz éve nem látott gyors ütemben bővült. Ezt főként a belső kereslet (fogyasztás, beruházások) támogatta, de a nettó export is hozzájárult az élénkülő külső keresletnek köszönhetően.

A 2017. évi költségvetési törvényjavaslatban a Kormány – a 2016-2020 időszakra vonatkozó Konvergencia Programmal összhangban – 3,1%-os gazdasági növekedéssel számolt. A háztartások fogyasztását érintően az óvatossági megfontolások oldódását és a megtakarítások mérséklődését becsülték. A 2017. évi költségvetési törvényt a 2017-2021 közötti időszakra készült Konvergencia Programmal összhangban, 2017. július 1-i hatállyal módosították. A makrogazdasági előrejelzéseket és a mutatók alakulását az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat

Az egyes makrogazdasági mutatók alakulása

Megnevezés	2017. évi Kvtv. szerinti előrejelzés	Konvergencia Program 2017-2021	2017. évi tény
GDP előző évi áron (éves növekedési ütem)	3,1%	4,1%	4,1%
Fogyasztói árindex változása (éves átlag)	0,9%	1,6%	2,4%
Háztartások fogyasztási kiadásának növekedése előző évi áron	3,7%	6,1%	4,1%
Bruttó állóeszköz-felhalmozás növekedése előző évi áron	9,1%	10,2%	18,2%
Termékek és szolgáltatások exportjának növekedése előző évi áron	6,3%	5,4%	4,7%
Termékek és szolgáltatások importjának növekedése előző évi áron	7,4%	6,8%	7,7%
Foglalkoztatottak számának növekedése	1,7%	2,5%	1,6%
Bruttó bér- és keresettőmeg	6,8%	n.a.	n.a.

Forrás: A 2017-2021 időszakra szóló Konvergencia Program, KSH (Gazdaság és társadalom 2017/12 és 2018/1, 2017. évi zárszámadási törvény-javaslat alapján ÁSZ szerkesztés)

A hazai GDP volumene 2017-ben 4,1%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, ez az elmúlt három év legdinamikusabb növekedése. Értéke 2017-ben 38 355,1 Mrd Ft volt (piaci beszerzési áron.) A bővülés alapja elsősorban a piaci alapú szolgáltatások teljesítménye volt. A költségvetési törvényben tervezetthez képest a bruttó állóeszköz-felhalmozás 9,1 százalékponttal magasabb értékben alakult, ami a gazdasági növekedés egyik fő hajtóereje volt. A háztartások fogyasztási kiadásainak növekedése 0,4 százalékponttal haladta meg a tervet, ami jórészt a reálbérek és a belső kereslet növekedésének tulajdonítható. A foglalkoztatottak számának növekedése 0,1 százalékponttal maradt el az előrejelzéstől, azonban ennek ellenére is elérte a 68,2%-os arányt a 15-64 évesek körében. Az export növekedése 1,6 százalékponttal maradt el a tervezettől, míg az importé 0,3 százalékponttal haladta meg a becsült mértéket. A dinamikus exportnak köszönhetően a magasabb belső

fogyasztás által dinamizált import nem rontotta nagy mértékben a külső egyensúlyt, a folyó fizetési mérleg egyenlege továbbra is pozitív maradt. A fogyasztói árindex a tervezettnél 1,5 százalékponttal magasabb értéken teljesült.

1.2. A 2017. évi GDP összetevőinek alakulása termelési és felhasználási oldalon

Az ipar, építőipar, kiskereskedelem és turizmus teljesítménye 2017 folyamán fokozódott, ugyanakkor a mezőgazdaság visszafogta a hazai gazdaság növekedését. **A termelési oldalon** az építőipar hozzáadott értéke 31,6%-kal, az iparé 3,9%-kal, a szolgáltatásoké 3,3%-kal nőtt, a mezőgazdaságé 9,0%-kal visszaesett². A GDP bővüléséhez a termékadók és támogatások egyenlege 0,7, a szolgáltatások 1,8, az építőipar 1,0, az ipar 0,9 százalékponttal járult hozzá, a mezőgazdaság ugyanakkor 0,3 százalékponttal mérsékelte a növekedést³.

2017-ben az **ipari kibocsátás** 4,8%-kal meghaladta a 2016. évit. A növekedéshez a belföldi és az exportértékesítés egyaránt hozzájárult. 2017-ben – néhány kivétellel - mindegyik feldolgozóipari alág termelése nőtt a megelőző évhez viszonyítva, a legnagyobb mértékben (12%-kal) a gép, gépi berendezés gyártásáé. (KSH, Gazdaság és társadalom, 2018/1.)

A szolgáltatások kiemelkedő hozzájárulása az élénk belső keresletnek, a turizmusnak és az ingatlanpiac felfutásának köszönhető. Az építőipar növekedése nagyrészt a fellendülő lakásépítések, valamint az uniós társfinanszírozásból megvalósuló infrastruktúra-fejlesztések együttes eredménye.

Az építőipari termelés volumene – a 2016. évi 19%-os csökkenés után – 2017-ben átlagosan 30%-kal bővült az egy évvel korábbihoz mérten, az épületek építéséé 27, az egyéb építményeké 35%-kal. Az új szerződés-kötések bővülése következtében az építőipari vállalkozások szerződésállományának volumene december végén 130%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. 2017-ben tovább élénkült a lakáspiac, éves szinten 14 389 új lakás épült, 44%-kal több az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumene 2017 decemberében 5,0, az év egészében 4,7%-kal nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva. 2017 decemberében a kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakában mért forgalma összességében 7,4%-kal meghaladta az egy évvel korábbit.

A felhasználási oldalon a háztartások fogyasztása 4,1%-kal, a közösségi fogyasztás 2,0%-kal nőtt. A bruttó állóeszköz-felhalmozás 18,2%-kal lett magasabb. Az export 4,7%-kal, az import 7,7%-kal bővült. A GDP növekedési ütemét a végső fogyasztás 2,4 százalékponttal, míg a bruttó felhalmozás 3,0 százalékponttal emelte. A külkereskedelmi forgalom egyenlege összességében 1,4 százalékponttal lassította a gazdasági teljesítmény bővülését, mivel az import az exportot meghaladó mértékben emelkedett.⁴ A gazdasági növekedés fő hajtóerejét a beruházások képezték, a lakásépítéseket ösztönző Otthonteremtési Programnak, az uniós forrásfelhasználás fokozatos felfutásának, valamint a nagyvállalati kapacitásbővítéseknek köszönhetően. Másfelől

² KSH Statisztikai Tükör/ A KSH jelenti: gazdaság és társadalom, 2018/1.

³ A 0,1 százalékpontos eltérés kerekítésből adódik.

⁴ 2018. májusi adatok

a fogyasztás is számottevően hozzájárult a növekedéshez, melyet a háztartások rendelkezésre álló jövedelmének dinamikus növekedése alapozott meg.

1.3. A fogyasztói árindex alakulása

2017-ben gyorsult az infláció 2016-hoz képest: a fogyasztói árak átlagosan 2,4%-kal emelkedtek, (2016-ban a növekedés 0,4%-os volt). A járműüzemanyagok ára – a kőolaj 2017 második félévében bekövetkezett világgpiaci áremelkedése hatására – 7,2, a gyógyszerek, gyógyárúk 2,6%-kal nőtt. A szeszes italok, dohányárúk átlag feletti mértékben (4,8%) drágultak, elsősorban a dohánytermékekre kivetett jövedéki adó 2017. januári és júliusi emelése miatt. Az élelmiszerárak 2,8%-kal növekedtek.

A szolgáltatások áremelkedésének üteme (1,5%) megegyezett a 2016. évivel. A háztartási energia ára kismértékben (0,8%-kal) nőtt. Főleg a tűzifa drágult, a főbb rezsitételek (elektromos energia, vezetékes gáz, távfűtés) ára változatlan maradt.

1.4. A fogyasztás alakulása

A háztartások fogyasztási kiadása a GDP növekedési üteménél gyorsabban, 4,7%-kal nőtt 2017-ben, köszönhetően a háztartások javuló jövedelmi helyzetének: folytatódott a foglalkoztatás dinamikus bővülése, emelkedtek a reálbérek, ami szintén elősegítette a belső kereslet élénkülését. A háztartásokra továbbra is a magas megtakarítási hajlandóság volt jellemző, azonban a fogyasztási célú lakossági hitelállomány bővülése az óvatossági megfontolások enyhülésére utalt.

2017-ben a magyar lakosság egy főre jutó havi összes folyó kiadása átlagosan 82,9 ezer forint volt, ami folyó áron 7,6, a fogyasztói árak alakulását figyelembe véve 5,1%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Az egy főre jutó havi fogyasztási kiadások alapján 2017-ben a legtöbbet, átlagosan 22,5 ezer forintot – az előző évinél 2101 forinttal többet – élelmiszerekre és alkoholmentes italokra, 17,5 ezer forintot lakásfenntartásra és háztartási energiára, 8984 forintot közlekedésre költött a lakosság. Hírközlésre havonta fejenként 5524 forintot, kultúrára és szórakozásra 4701 forintot adtak ki a családok.⁵

1.5. A foglalkoztatás alakulása

2017-ben a munkaerőpiacot növekvő foglalkoztatottság és mérséklődő munkanélküliség jellemezte. **A 15–74 éves korosztályban** a foglalkoztatottak száma elérte év végére a 4 millió 421 ezer főt, ami 70 ezer fővel több, mint 2016-ban. A 15–64 évesek közül 4 millió 373 ezer volt foglalkoztatott, számuk 64 ezer fővel (1,5%-kal) volt magasabb az előző évinél, foglalkoztatási arányuk pedig 1,6 százalékponttal, 68,2%-ra emelkedett. A foglalkoztatottak száma és aránya a 15–24 éves fiatalok, a legjobb munkavállalási korú, 25–54 évesek, továbbá az 55–64 évesek körében egyaránt nőtt. A munkanélküliségi ráta 2016-ról 2017. év végére 5,1%-ról 4,2%-ra csökkent, ezen belül a férfiaké 1,3 százalékponttal, a nőké 0,5 százalékponttal. A 15–64 éves **munkanélküliek száma** 2017. végén 191,5 ezer fő volt, 41,8 ezer fővel kevesebb a 2016. évi 233,3 ezernél.

⁵ KSH: Statisztikai Tükör: A háztartások fogyasztása, 2017.

A munkanélküliség átlagos időtartama csökkenő tendenciát mutatott, 2017-ben éves átlagban 16,4 hónapnak felelt meg. Csökkent a tartósan, azaz legalább egy éve munkanélküliek aránya, valamint a munkakeresés átlagos időtartama: előbbieké 5,8 százalékponttal, 42,6%-ra, utóbbiaké 18,5-ről 16,4 hónapra⁶.

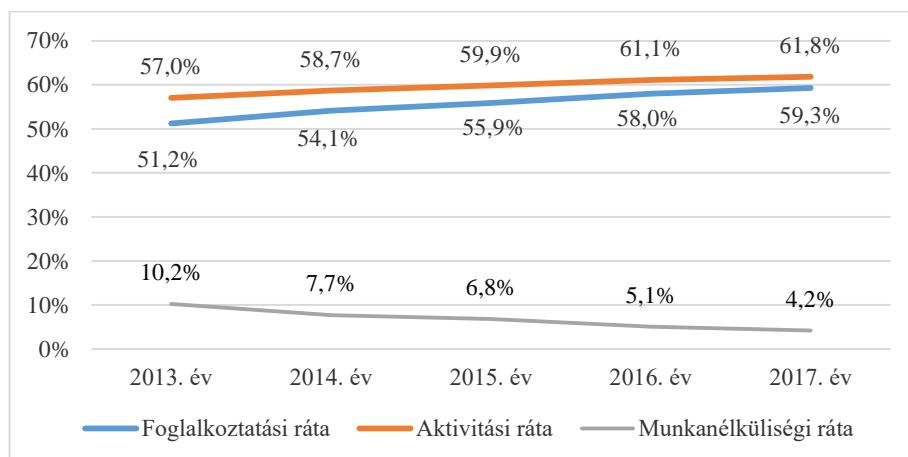
A foglalkoztatottság javulásában a gazdasági reálfolyamatok kedvező alakulása volt a meghatározó, nőtt a munkaerő iránti kereslet, amit kínálati oldalon a korábban bevezetett intézkedések is, azaz a nyugdíjkorhatár fokozatos 65 évre történő emelése, illetve a gyermekgondozási ellátás melletti munkavállalás anyagi eszközökkel történő ösztönzése erősített. Az idősebbek esetében a nyugdíjkorhatár emelése volt a döntő tényező, amely azonban a nőknél a 40 éves szolgálati idő után igényelhető nyugdíj miatt kevésbé markánsan érvényesült.

A közfoglalkoztatottak száma a 2016. decemberi 175,6 ezer főről 2017. év végére 44,6 ezer fővel, 131,0 ezer főre mérséklődött a közfoglalkoztatottak létszámának csökkentésére irányuló intézkedések, illetve a minimálbér és a közfoglalkoztatási bér közötti távolság növekedésének okán.

A 15-74 éves korcsoportban foglalkoztatási ráta, az aktivitási ráta és a munkanélküliségi ráta alakulását 2013 és 2017 között az 1. ábra mutatja be.

1. ábra

A foglalkoztatási ráta, az aktivitási ráta és a munkanélküliségi ráta alakulása a 15-74 éves korcsoportban 2013 és 2017 között

Forrás: KSH: Munkaerőpiaci folyamatok, 2017. I-IV. né., alapján ÁSZ szerkesztés

Az üres álláshelyek száma a 2016. IV. negyedévi 55,5 ezerről 2017. IV. negyedévére 73,2 ezerre, 31,9%-kal emelkedett, ezen belül a feldolgozóiparban 7,6 ezerrel, 49,5%-kal, az iparban 7,8 ezerrel, 48,5%-kal.

⁶ Forrás: KSH, STADAT 2.1.1. 2.1.2. 2.3.2.

1.6. Az átlagkeresetek alakulása

A reálkereset 2017-ben a fogyasztói árak 2,4%-os emelkedése mellett 10,3%-kal nőtt, A reálkereset az előző évhez viszonyítva 2016-ban 7,4%-kal, 2015-ben 4,4%-kal, 2014-ben 3,2%-kal, 2013-ban 3,1%-kal nőtt.

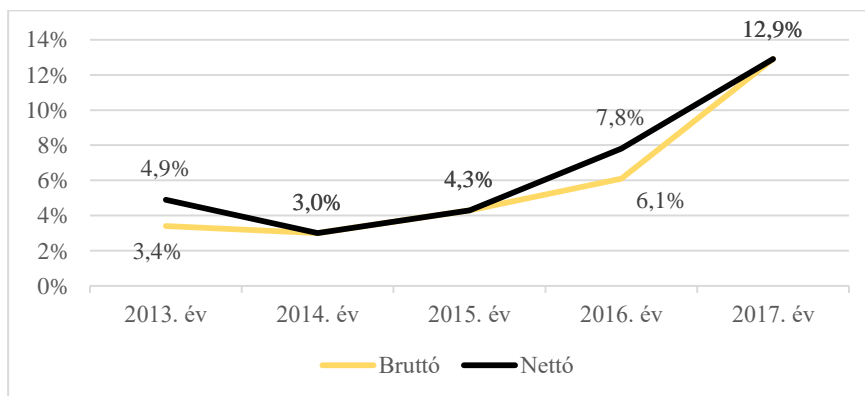
Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 2016-ról 2017-re nemzetgazdasági szinten 33 846 Ft-tal, 12,9%-kal emelkedett. Erre a minimálbér 14,9%-os és a garantált bérminimum 24,8%-os növelése, egyes korrekciós intézkedések, a költségvetési szféra egyes területeit, illetve az állami közszolgáltató cégek dolgozóit érintő keresetrendezés, valamint a munkavállalókért folyó verseny éleződése volt hatással. A kötelező bérminimumok emelését a kormány a szociális partnerekkel kötött bérmegállapodásban foglaltaknak megfelelően a munkáltatókat terhelő adók 5 százalékpontos csökkentésével is segítette.

Az alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete a családi adókedvezmények nélkül számítva 2017-ben 197,5 ezer Ft-ot tett ki, a 2016. évhez viszonyítva 22 507 Ft-tal, 12,9%-kal emelkedett. A növekedés mértéke megegyezett a bruttó átlagkereset emelkedésével, mert a 15,0%-os személyi jövedelemadó kulcs nem változott. A közszférában dolgozók folytatódó keresetrendezéséből 2017-ben az egészségügyi és szociális területek dolgozói kiemelt mértékben részesültek.

A bruttó és a nettó átlagkereset változását 2013 és 2017 között a 2. ábra mutatja be.

2. ábra

A bruttó és a nettó átlagkereset változása 2013. és 2017. között

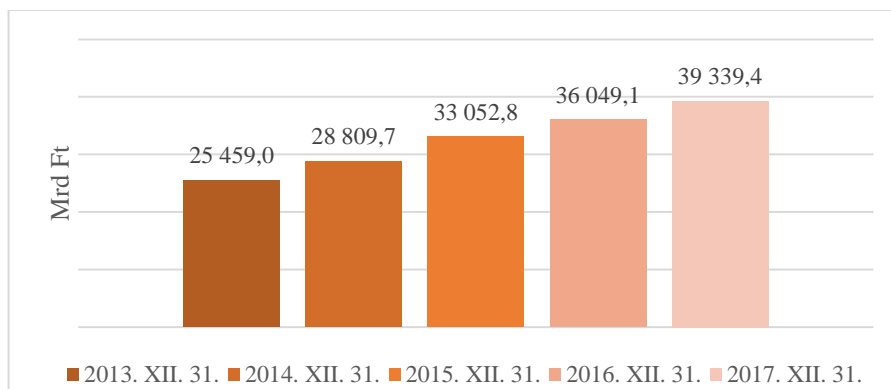

Forrás: KSH STADAT 6.2.1.13-14. alapján, ÁSZ szerkesztés

1.7. A megtakarítások és a hitelezési folyamatok alakulása

A háztartások nettó pénzügyi vagyona 2016. december 31-éről 2017. december 31-ére 9,1%-kal emelkedett a pénzügyi eszközök 7,4%-os növekedésének, valamint a kötelezettségek 0,02%-os csökkenésének hatására. A háztartások nettó pénzügyi vagyonának alakulását 2013 és 2017 között a 3. ábra mutatja be.

A háztartások nettó pénzügyi vagyonának alakulása 2013 és 2017 között (Mrd Ft)

Forrás: KSH: STADAT 3.7.5. alapján, ÁSZ szerkesztés

2017-ben a **háztartások pénzügyi eszközeiből** a hitelállomány értéke a megelőző évhez képest nőtt, a növekedés összességében 0,8 százalékpontot tett ki. Nem csak a lakáscélú hitelezés, de a fogyasztási célú hitelezés is élénkült az év során⁷. 2016-hoz képest a 2017-ben engedélyezett hitelek darabszáma 21%-kal, összege 35%-kal nőtt.⁸ 2017-ben mintegy 120%-kal magasabb volt az év során engedélyezett hitelek száma, mint 2013-ban.

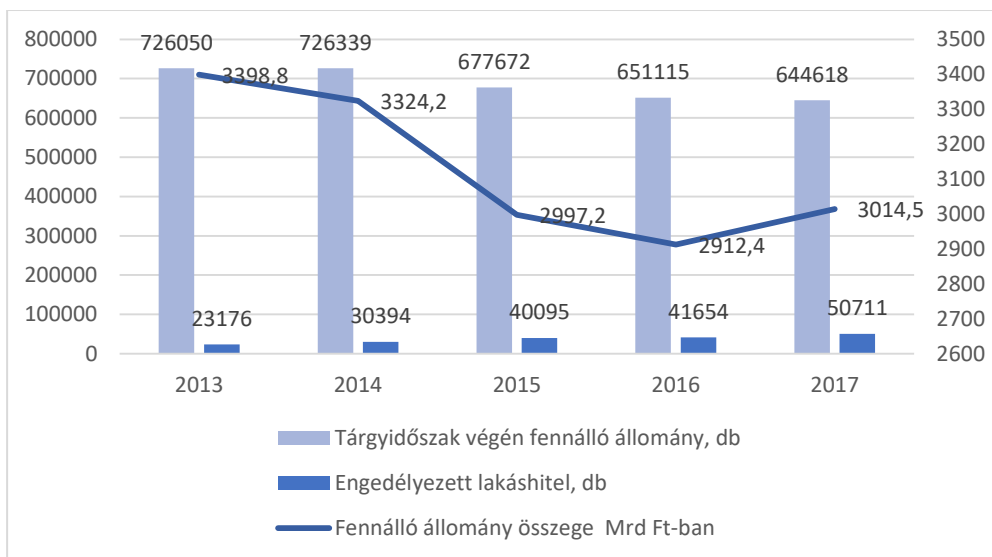
A lakáshitelek állományának alakulását a 4. sz. ábra mutatja be. Csökkent az elmúlt években a fennálló lakáshitelek állománya (számában és összegében is), ami nagyrészt a devizahitelek konvertálásához és azok előtörlesztéséhez kapcsolódik. A lakáscélú építkezések fellendülését az új lakás áfájának 5%-ra való csökkentése és a CSOK bevezetése nagyban elősegítette.

A **vállalati hitelezés** 10%-kal bővült az év során. Ebben szerepet játszott a kkv-hitelezés folytatódó, 12 százalékos bővülése, valamint a nagyvállalati szegmens növekménye is. Az élénkülő kereslet mellett a hitelezés bővülését a jegybank Piaci Hitelprogramja is támogatta.

⁷ MNB: Pénzügyi Stabilitási Jelentés, 2018. 05.

⁸ KSH: Lakossági lakáshitelezés, 2017. (2018. 04.)

A lakáshitel-állomány alakulása 2013-2017. között (db és Mrd Ft)

Forrás: KSH STADAT 3.7.6. Lakáscélú hitelek alapján ÁSZ szerkesztés

1.8. A beruházások alakulása

A nemzetgazdasági beruházások volumene 2017-ben 18,2%-kal nőtt, ezen belül az építési beruházásoké 21, a gép- és berendezés-beruházásoké 13%-kal. A **nemzetgazdasági ágak többségében** bővültek a beruházások, a legnagyobb mértékben az oktatásban (67%-kal), a humán-egészségügyi, szociális ellátásban (66%-kal), valamint a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás területén (65%-kal). Ugyancsak nőtt a beruházási teljesítmény volumene a feldolgozóiparban (7,3%-kal), a mezőgazdaságban (12%), az információ, kommunikáció (19%) területén, a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén (7,5%), a művészet, szórakoztatás, szabadidő (37%), valamint az építőipar (11%) nemzetgazdasági ágakban is. A pénzügyi, biztosítási tevékenység éves fejlesztéseiben 22%-os növekedés történt. Kiemelkedően nőttek a bányászat, kisebb mértékben az energiaipar beruházásai (52, illetve 5,7%-kal).⁹

2017-ben rekordmennyiségű, mintegy 1000 Mrd forintnyi külföldi működő-tőke érkezett hazánkba a Nemzeti Befektetési Ügynökség adatai szerint.

A beruházások növekedésére hatással volt a vállalati fejlesztéseket támogató társasági adócsökkentés. Másfelől a háztartások beruházási aktivitása a Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK) által biztosított támogatások eredményeként számottevően élénkült. Emellett a 2014-2020-as uniós programozási időszakhoz kapcsolódó fejlesztések felfutása is fontos szerepet játszott a bővülésben.

⁹ KSH: Gyorstájékoztató, Beruházás, 2017. IV. negyedév

2. A KÖLTSÉGVETÉSRE HATÁST GYAKORLÓ KÖZPONTI DÖNTÉSEK

2.1. A kormány gazdaságpolitikai intézkedései

A 2017-es év jelentős gazdaságpolitikai fejleménye a **munkaadói és a munkavállalói érdekképviseletekkel 2016 novemberében megkötött bérmegállapodás** életbelépése. Ennek értelmében az év első napjától 5 százalékponttal csökkent a szociális hozzájárulási adó mértéke, a társasági adókulcs 9%-ra csökkent, 15%-kal nőtt a minimálbér és 25%-kal a legalább középfokú iskolai végzettséget, illetve szakképzettséget igénylő munkakörökben foglalkoztatottak számára a garantált bérminimum. A hatéves bér- és adómegállapodás eredményeként nőttek a bérek, ami a keresletet, ezen keresztül pedig a szolgáltató ágazatok teljesítményét is növelte.

A megállapodás kedvezően hatott a munkavállalásra is. A **foglalkoztatottak száma** tovább növekedett. A növekedést a bérmegállapodáson túlmenően (a megnövekvő munkaerő-kereslet mellett) a munkapiaci részvételt ösztönző korábbi intézkedések is támogatták (pl. a nyugdíjkorhatár emelése, illetve a gyermekgondozási ellátás melletti munkavállalás ösztönzése, a kötelező oktatásban történő részvétel korhatárának leszállítása). A közfoglalkoztatottak száma 2017. év végére 44,6 ezer fővel mérséklődött a közfoglalkoztatottak létszámának csökkentésére irányuló intézkedések, illetve a minimálbér és a közfoglalkoztatási bér közötti különbség növekedésének is köszönhetően.

Az **otthonteremtési program** legfontosabb elemei az új építésű lakások áfa kulcsának 27%-ról 5%-ra történő csökkentése, az önállóan építkező családok számára bevezetett adó-visszatérítési támogatás és a kiterjesztett családi otthonteremtési kedvezmény voltak (vissza nem térítendő támogatás és a hozzá kapcsolódó kamattámogatott hitel). Mindez hozzájárult a lakásépítések számának növekedéséhez, amely kedvezően hatott az építőipar teljesítményére és a foglalkoztatás szintjére.

2.2. A jelentősebb adópolitikai intézkedések

2017-ben az adórendszer súlypontja továbbra is a fogyasztási-forgalmi típusú, valamint a környezet- és egészségvédelmi célú adókra helyeződött, míg a jövedelmeket terhelő adók súlya fokozatosan csökkent.

A legfontosabb adóintézkedések 2017-ben a **társasági adó kulcsának** és a **szociális hozzájárulási adó kulcsának** csökkentése voltak. Ezek mellett, egyszerűbbé és kedvezőbbé vált a **kisvállalati adózás** szabályrendszere (a kulcs 16%-ról 14%-ra csökkent), a mikro-vállalkozások számára a kisadózók tételes adójának bevételi értékhatára 6 millió forintról 12 millió forintra emelkedett. A **kétgyermekesek családi kedvezménye** növekedett, és 2017-től a családi kedvezmény és az első házások kedvezménye egymás mellett is igénybe vehető lett. A baromfihús, a tojás és a friss tej **áfája** 5 százalékra csökkent, valamint 18 százalékra mérséklődött az internet szolgáltatás és az éttermi étkezés adóterhe.

A **jövedéki adókhoz** tartozó üzemanyagokat érintően 2017. II-IV. negyedében a benzin és az üzemanyag petroleum adómértéke literenként 5 forintra, a gázolaj adómértéke 10 forintra volt alacsonyabb az év első negyedéhez képest, ami a tervezettnél alacsonyabb mértékű

adóbevételek realizálását eredményezte. A dohánytermékek esetében a 2016-2017. években három lépcsős adómérték-emelkedés valósult meg. (2016. szeptember, 2017. január és július).

Pénzügyi tranzakciós illetéket köteles fizetni 2017-től a pénzforgalmi szolgáltatóknak nem minősülő hitelt és pénzkölcsönt nyújtó pénzügyi intézmény is. A **hitelintézeti járadékot** eltörölték, a **pénzügyi szervezetek különadóját** érintően 2017-től az adó alapját (a 2009-es mérlegfőösszeg, eredmény, illetve bevétel helyett) a két évvel korábbi adatok képezik, a hitelintézetek esetében a felső kulcs mértéke 0,24%-ról 0,21%-ra csökkent.

2.3. A költségvetési törvény módosítása és a többletkiadások finanszírozása

A **2017. évi költségvetési törvény májusi módosítása** keretében 436,4 Mrd Ft-tal emelték a főösszegeket, a hiány összegének változatlanul hagyása mellett.

Jelentős kiadási előirányzat-növelés történt az IM, a ME, az NFM és a XLII. (közvetlen bevételek és kiadások) fejezetekben. A TB Alapok kiadási előirányzatainak összege összesen 75,5 Mrd Ft-tal emelkedett. Mintegy 200 Mrd Ft értékben jutott többletpénz kormányzati döntések alapján egyes fejlesztésekre, ezek: a Beruházás Előkészítési Alap Beszállítói Cselekvési Terv, a közúthálózat felújítása és korszerűsítése, a kötöttpályás járműgyártás fejlesztés, egyes szociális és egészségügyi feladatok (bölcsődei és kórházi fejlesztések, infrastrukturális beruházások), valamint az ország védelmi képességének megerősítése.

Év végén a Kormány közérdekű feladatok többletfinanszírozásáról döntött 215 Mrd Ft összegben. A forrásokból nagyobb összegben az egyházak, a határon túli szervezetek részesültek; egyes sportinfrastruktúra-fejlesztések, turisztikai és egyéb kiemelt beruházások támogatása is megtörtént, ezen túlmenően kulturális célokra, oktatási- egészségügyi intézmények számára, a helyi önkormányzatok részére juttattak támogatást. Emellett több mint 300 Mrd Ft összegben történtek többlet-kifizetések az eredeti tervhez képest az uniós előirányzatokon.

3. A HIÁNYMUTATÓK ALAKULÁSA

3.1. A pénzforgalmi hiány alakulása

A 2017. évi Kvtv. az államháztartás központi alrendszerének 2017. évi pénzforgalmi hiányát 1166,4 Mrd Ft-ban állapította meg, a központi költségvetés -1200,9 Mrd Ft-os, az ELKA +34,5 Mrd Ft-os és a TB Alapok nullszaldós egyenlegként. A tervezett pénzforgalmi hiány a GDP 3,1%-a volt.

Az államháztartás központi alrendszerének **2017. évi pénzforgalmi hiánya a 2017. évre tervezett hiányt 667,0 Mrd Ft-tal meghaladta** és a 2017. évi előirányzat 157,2%-ában teljesült. Az államháztartás központi alrendszerének pénzforgalmi hiánya **2017. év végén 1833,4 Mrd Ft-ot tett ki**, amely a központi költségvetés 1763,0 Mrd Ft-os, a TB Alapok 142,9 Mrd Ft-os negatív egyenlegéből és az ELKA 72,5 Mrd Ft-os pozitív egyenlegéből adódott. A TB Alapok hiánya a Nyugdíjbiztosítási Alap 5,4 Mrd Ft-os és az Egészségbiztosítási Alap 137,5 Mrd Ft-os negatív egyenlegéből keletkezett.

A pénzforgalmi hiány alakulását az uniós támogatásokhoz kapcsolódó, év során teljesülő 1032,0 Mrd Ft-os bevételek és 2571,4 Mrd Ft-os kiadások befolyásolták. A tervezett, de be nem folyt EU bevételeket a kiadások fedezetének biztosítása érdekében a központi költségvetés a támogatási előirányzat 754,2 Mrd Ft összegű megemelésével finanszírozta.

A 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján a **központi alrendszer** 19 223,3 Mrd Ft-os **bevételei** 1 355,6 Mrd Ft-tal, 7,6%-kal magasabb összegben teljesültek a 2017. évi módosított előirányzathoz képest, amit a költségvetésen belüli átcsoportosítások és átutalások magyaráznak, tényleges bevétel- és kiadás növekedéssel ezek a műveletek nem jártak.

A **központi alrendszer** 21 056,7 Mrd Ft-os **kiadásai** a 2017. évi módosított előirányzathoz képest 2 022,6 Mrd Ft-tal, 10,6%-kal magasabb összegben teljesültek. A kiadások előirányzatot meghaladó teljesülését a fejezeti kezelésű előirányzatok uniós kiadásainak, illetve a költségvetési szervek és a fejezeti kezelésű előirányzatok hazai kiadásainak előző évhez viszonyított növekedése okozta. (A költségvetésbe érkező uniós bevételek nagyságrendje az uniós kifizetésektől lényegesen elmaradt, annak mindössze 40,1%-át tette ki.).

A központi alrendszer éves pénzforgalmi hiányadatai és összetevői alapján a 2017. évi költségvetési törvényben meghatározott 1 166,4 Mrd Ft-os, 3,1%-os **pénzforgalmi szemléletű hiány** mértékére vonatkozó célkitűzés nem teljesült, a hiány - 38 355,1 Mrd Ft-os GDP-vel számolva – a GDP 4,8%-a lett.

Az államháztartás központi alrendszere egyenlegének alakulását a 2017. évi költségvetési törvény és a 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat adatai alapján a 2. táblázat szemlélteti.

Az államháztartás központi alrendszere főbb pénzforgalmi adatainak alakulása

	2017. évi eredeti előirányzat Mrd Ft	2017. évi törvényi módosított előirányzat Mrd Ft	2017. évi tény Mrd Ft	Eltérés a módosított előirányzathoz képest Mrd Ft	2017. év teljesítés/ 2017. évi törvényi módosított előirányzat %
Központi költségvetés:					
Bevétel	11603,8	11962,8	13178,5	1215,7	110,2%
Kiadás	12 807,8	13163,7	14941,5	1777,8	113,5%
Központi költségvetés egyenlege	-1 204,0	-1200,9	-1763,0	-562,1	146,8%
Elkülönített állami pénzalapok:					
Bevétel	649,6	651,5	719,6	68,5	110,5%
Kiadás	612,0	617,0	647,1	30,5	104,9%
Elkülönített állami pénzalapok egyenlege	37,6	34,5	72,5	38,0	210,1%
Társadalombiztosítási Alapok:					
Bevétel	5177,9	5253,4	5325,1	71,7	101,4%
Kiadás	5177,9	5253,4	5468,1	214,7	104,1%
Társadalombiztosítási Alapok egyenlege	0,0	0,0	-142,9	-142,9	---
Központi alrendszer összesen:					
Bevétel	17431,3	17867,7	19223,3	1355,6	107,6%
Kiadás	18597,7	19034,1	21056,7	2022,6	110,6%
Központi alrendszer egyenlege	-1 166,4	-1166,4	-1833,4	-667,0	157,2%

Forrás: 2017. évi. Kvtv., 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat, indoklásai, mellékletei, alapján
ÁSZ szerkesztés

3.2. Az uniós módszertan szerint számított hiány alakulása

A kormányzati szektor hiánya 2017. évben a nemzeti számlák előzetes adatai alapján 849,2 Mrd Ft, a GDP 2,2%-a volt. Az KSH ESA2010 módszertani előírásai alapján összeállított adatai szerint¹⁰ az uniós módszertan szerint számított kormányzati szektor hiányának mértéke 2,2% lett, a 2017. évre tervezett 2,4% helyett. A maastrichti kritérium és a Gst. 3/A § (2) bekezdés b) pontjában szereplő előírás szerint a kormányzati szektor egyenlege – ESA módszertan szerint – nem érheti el a GDP 3%-át. **Magyarország a 2017. évben megfelelt ezen előírásoknak.**

Az ESA szerinti elszámolási szabályok alapján számított költségvetési egyenlegek levezetését a 3. számú táblázat mutatja be. A hazai pénzforgalmi szemléletű és az uniós módszertan szerint

¹⁰ Forrás: 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat, indoklása, mellékletei.

értelmezett eredményszemléletű hiányadatok csak a két módszer közötti eltérések miatti korrekció után hasonlíthatók össze.

3. táblázat

Az kormányzati szektor ESA/EDP egyenlegének levezetése (Mrd Ft-ban és %-ban)

	2014	2015	2016	2017
1.GDP Mrd Ft-ban	32 583,4	34 378,6	35 474,2	38 355,1
2.Központi alszektor ESA egyenlege (Mrd Ft)	-1 337,2	-723,6	-660,3	-852,4
3.Társadalombiztosítási alszektor ESA egyenlege (Mrd Ft)	46,1	9,2	-26,6	-23,5
4.Helyi önkormányzati alszektor ESA egyenlege (Mrd Ft)	441,9	60,6	102,5	26,7
5.Kormányzati szektor ESA egyenlege (Mrd Ft) (2+3+4)	-849,3	-653,8	-584,4	-849,2
6.Kormányzati szektor ESA egyenlege a GDP százalékában (5/1)	-2,6	-1,9	-1,6	-2,2

Forrás: 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat, 2018. október 2-i EDP jelentés alapján ÁSZ szerkesztés

Az egyéb követelések és tartozások levonása javította, az egyéb korrekciók azonban rontották az egyenleget. A kormányzati szektor GDP arányos ESA/EDP egyenlege 2014-2016. közt javult, amiben meghatározó szerepe volt a GDP növekedési ütemének, valamint a bevételek kiadásokhoz képest gyorsabb növekedési ütemének.

2017-ben azonban az előző évhez képest 0,6 százalékponttal romlott a kormányzati szektor ESA egyenlege. Az egyenleg romlott a 2018. tavaszán közzétett KSH adatokhoz képest is, 0,2 százalékponttal. A romlást a könyvviteli zárás utáni korrekciók magyarázzák, ami alapján a központi alrendszerben a hiány 25,8 Mrd Ft-tal nőtt (az önkormányzati alszektorban pedig 10,9 Mrd Ft-tal lett nagyobb a többlet.) A hiányt növelte ezen túlmenően, hogy a kormányzati szektor beruházásai 46,3 Mrd Ft-tal magasabb összegben teljesültek a tavasszal számított értéknél. (A 2017. évi bruttó állóeszköz-felhalmozás a 2016. évinél 63,2%-kal lett magasabb.)

4. AZ ÁLLAMADÓSSÁG ALAKULÁSA

4.1. Az államadósság alakulása a hazai módszertan szerint

Az Alaptörvényben meghatározott adósságszabály értelmében mindaddig, amíg az államadósság meghaladja a bruttó hazai össztermék felét, az Országgyűlés csak olyan központi költségvetésről szóló törvényt fogadhat el, amely a GDP-hez viszonyított államadósság arányának csökkenését tartalmazza, illetve nem vehető fel olyan kölcsön, amelynek következtében az adósságráta az előző évhez képest emelkedik. Az államadósság-mutató számításának módszerét és tartalmát a Gst. definiálja.

A 2017. évi adatok alapján az államháztartás Gst. szerinti adósságmutatója a 4. táblázat szerint alakult.

Az államadósság-mutató alakulása (2016-2017.)

	2016. évi tény Mrd Ft	2017. évi zárszámadási tv.javaslat (Mrd Ft)	Adósságmutató 2016. évi tény (a GDP %- ában)	Adósságmutató 2017. évi zárszámadási tv.javaslat (a GDP %- ában)
Államháztartás adóssága	26 248,1	27 977,3	74,0	72,9
GDP	35 474,2	38 355,1	----	----

Forrás: 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat, indoklásai, mellékletei alapján ÁSZ szerkesztés

A 2017. évi Kvtv. a Gst. 2. § (1) bekezdés a) pontja szerint számított **(konszolidált) adósság várható értékét** 26 820,6 Mrd Ft-ban, az államadósság-mutató mértékét a 2017. év végére 71,9%-ban **rögzítette**. A 2017. évben az államadósság 1156,7 Mrd Ft-tal magasabb összegben alakult, amit a nominális GDP összegének vártnál kedvezőbb alakulása (+1075,9 Mrd Ft) csak részben tudott kompenzálni az adósságmutató számításakor. Az államadósság alrendszerének Gst. szerinti korrigált adóssága 27 977,3 Mrd Ft értékben teljesült, a bruttó hazai termék előzetes összege 38 355,1 Mrd Ft, így az államadósság-mutató 2017. évi mértéke 72,9% lett. Ez a tervezettnél 1,0%-kal magasabb arány, azonban a 2016. évi államadósság-mutató 74,0%-os mértékéhez képest 1,1 százalékponttal alacsonyabb. Mindezek alapján az államadósság-szabály teljesült 2017-ben.

A 2017. év végére a központi költségvetés nominális adóssága a 2016. év végi 25 430,0 Mrd Ft-ról 1 316,2 Mrd Ft-tal (5,2%-kal), 26 746,2 Mrd Ft-ra növekedett. Az önkormányzati alrendszer adóssága a 2016. évi 42,5 Mrd Ft-ról 78,7 Mrd Ft-ra nőtt, míg a kormányzati szektorba sorolt szervezetek adóssága 1457,2 Mrd Ft-ról 1388,6 Mrd Ft-ra csökkent (a GDP-hez mérten előbbi annak 0,2, utóbbi 3,6%-át teszi ki).

A teljes éves nettó finanszírozási igény (1973,5 Mrd Ft) volt, 528,5 Mrd Ft-tal haladta meg a 2017. év elején tervezett értéket. A nettó finanszírozási igényt mérsékelte az EU transzferekkel és egyéb forrásokkal kapcsolatos 66,8 Mrd Ft-os pozitív egyenleg. A bruttó finanszírozási igény (amely a törlesztéseket is tartalmazza) értéke 5347,4 Mrd Ft volt.

A forintadósság részaránya a 2017. év végére elérte a teljes államadósság 77,4%-át. Ez az arány a 2016. év végén 72,5%, a 2017. I. félév végén 74,5% volt. A forintadósság részarányának növekedése, a devizában fennálló adósság mérséklődése összhangban volt a 2017-2021. évekre szóló konvergencia programjában, az államadósság devizahányadának csökkentésére, a lejáró adósság forint-kötvényekkel való finanszírozására kitűzött céllal.

A forintadósságon belül a legjelentősebb változás a lakossági állampapírok esetében következett be. A 2016-ról 2017. év végére a forint lakossági államkötvények állománya 1651,7 Mrd Ft-ról 2986,8 Mrd Ft-ra nőtt. A lakossági állampapírok (forint- és

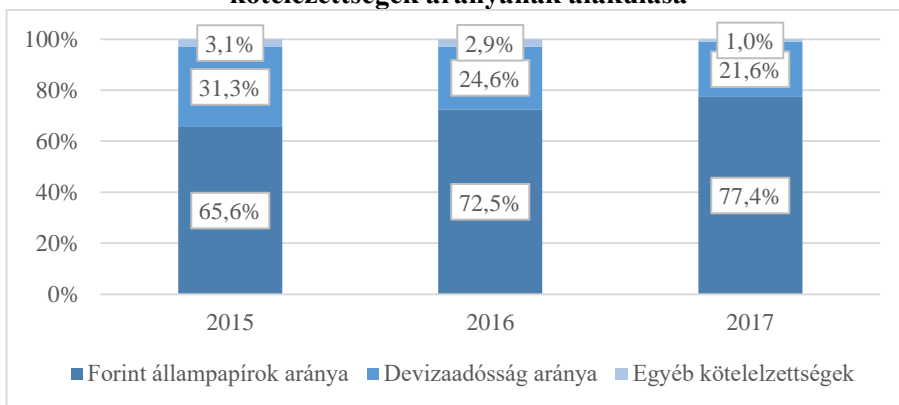
devizakötvények, kincstárjegyek) aránya az összesített államadósságon belül a 2016. év végi 19,9%-ról 5,5 százalékponttal, 25,4%-ra emelkedett.

A központi költségvetés devizaadóssága 2017. év végére a 2016. év végi adatokhoz képest 474,0 Mrd Ft-tal, 5782,5 Mrd Ft-ra csökkent. A devizaadósság összesített államadósságon belüli aránya 3 százalékponttal csökkent 24,6%-ról 21,6%-ra. A devizahitelek arányának csökkenésével a központi költségvetés devizakitettsége tovább csökkent.

Az egyéb kötelezettségek értéke a 2016. és 2017. év vége között 468,4 Mrd Ft-tal, az összesített államadósságon belüli aránya 1,9 százalékponttal, 2,9%-ról 1,0%-ra csökkent. A forintadósság, a devizaadósság és az egyéb kötelezettségek arányának alakulását a központi költségvetés összes adósságán belül az 5. ábra mutatja be.

5. ábra

A központi költségvetés adósságán belül a forint-, a devizaadósság és az egyéb kötelezettségek arányának alakulása

Forrás: 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat, indoklásai, mellékletei alapján ÁSZ szerkesztés

4.2. A kormányzati szektor uniós módszertan szerint számított adóssága

Az uniós statisztikai szabványok által meghatározott kormányzati szektor nagyobb szervezeti kört foglal magába, mint az államháztartás. Mindazon szervezetek beletartoznak, amelyek tevékenységük során közjavakat állítanak elő, a nemzeti jövedelem és a nemzeti vagyon elosztásában vesznek részt, irányításukat a kormányzati szervek végzik, és tevékenységük ellenértékében 50%-nál kisebb arányt képvisel az árbevétel. Az uniós módszertan (ESA2010 nemzeti számla rendszer) a számbavétel időpontját, értékét, az elszámolandó tranzakciók körét illetően is eltér a hazai államadósság mérésére alkalmazott módszertantól. Az uniós statisztikai szabályok által meghatározott államadósság tartalmazza az EU-s források utólagos megtérüléséből, illetve az árfolyamváltozásból eredő hatásokat is.

A kormányzati szektor uniós módszertan szerint számított adóssága – az október 2-i EDP jelentés alapján – 2017. végén 28 095,5Mrd Ft volt, a GDP 73,3%-a. Az Eximbank

adósságát is tartalmazó, uniós módszertan szerint számolt maastrichti adósság az előzetes adatok alapján 75,9%-ról 73,3%-ra csökkent. A kormányzati szektor GDP arányos adósságának értéke 2017. végére az előző évhez képest 2,6 százalékpontos javulást mutat.

Az uniós módszertan számított államadósság-ráta alakulását a 5. számú táblázat mutatja be.

5. táblázat

A kormányzati szektor adósságának alakulása 2014-2017.

	2014	2015	2016	2017
GDP (Mrd Ft)	32 583,4	34 378,6	35 474,2	38 355,1
A kormányzati szektor adóssága (ESA módszertan szerint, Mrd Ft)	24 975,0	26 336,5	26 912,2	28 095,5
Adósság-ráta a GDP-hez viszonyítva	76,6%	76,6%	75,9%	73,3%

Forrás: 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat, indoklásai, mellékletei, 2018. október 2-i EDP jelentés alapján ASZ szerkesztés

5. A KÖLTSÉGVETÉS FŐBB BEVÉTELEINEK ÉS KIADÁSAINAK ALAKULÁSA

5.1. A költségvetés közvetlen bevételeinek alakulása

A **közvetlen bevételeket** az XLII. A költségvetési közvetlen bevételei és kiadásai fejezetben tervezték és számolták el. A legnagyobb összegű előirányzat-módosítás a társasági adót (-127,8 Mrd Ft, -17,4%) és a személyi jövedelemadót (+116,0 Mrd Ft, +6,5%) érintette.

5.1.1. A vállalkozások költségvetési befizetései cím egyes előirányzatainak teljesülése

A **társasági adóból** 624,9 Mrd Ft bevétele származott a költségvetésnek, ez a módosított előirányzatot 18,0 Mrd Ft-tal (3,0%-kal) haladta meg. A társasági adó növekedéséhez hozzájárult, hogy 2017-ben befizetésre került egy előre nem látható, 12,3 Mrd Ft összegű, előző éveket érintő megállapításhoz kötődő tétel, valamint hogy a gazdasági folyamatok a vártnál kedvezőbben alakultak.

Az **egyszerűsített vállalkozói adóból** 63,6 Mrd Ft bevétele keletkezett a költségvetésnek, ez 12,0 Mrd Ft-tal (15,8%-kal) maradt el a módosított előirányzattól. Az EVA tényleges teljesülése tervtől való elmaradásának hátterében az áll, hogy az egyszerűsített vállalkozói adóról a kisvállalati adóra és a kisadózók tételes adójára áttérők létszáma meghaladta az előzetes várakozásokat (2016. december végén az adóalanyok száma 31 670 fő volt, 2017. december végén pedig 25 072.)

A 2017. évi költségvetés a **pénzügyi szervezetek különadójára** 66,5 Mrd Ft bevételi előirányzatot tartalmazott, ami 64,2 Mrd Ft-ban teljesült, (ez 3,4%-kal alacsonyabb az előirányzatnál). Az alulteljesülés hátterében főként az áll, hogy a vállalkozások bizonyos sportcélú támogatásai összegével a pénzügyi szervezetek különadóját is csökkenthetik 2017.

évtől (az intézkedés év közben lépett érvénybe). Ezzel kapcsolatban az adózók csaknem 13,1 Mrd Ft kedvezményt tüntettek fel bevallásaikban.

A **kisadózók tételes adója (KATA)** címén az eredeti előirányzatot 94,5 Mrd Ft-ra módosították. 2017-ben 98,2 Mrd Ft bevétel származott az adónemből, A **KATA** 2017. évi költségvetés tervezése során a 2016. évi előirányzathoz viszonyítva növekedéssel számoltak az adónemet választók számának várható bővülésére tekintettel. A felülteljesülés abból adódott, hogy az adónemet választók létszáma meghaladta az előzetes várakozásokat. A kisadózók tételes adója adóalanyainak száma 2016. december 31-éről 2017. december 31-ére 38,8%-kal, több mint 213 ezer főre emelkedett.

A **kisvállalati adóból (KIVA)** 22,4 Mrd Ft költségvetési bevétel származott. A teljesítés a módosított előirányzattól 1,1 Mrd Ft-tal elmaradt. Az előirányzathoz viszonyított felülteljesülést a bérek növekedése és főként a megnövekedett adózói létszám magyarázzák. (2017. január elsejétől az adókulcs 16%-ról 14%-ra csökkent.)

5.1.2. A fogyasztáshoz kapcsolt adók cím egyes előirányzatainak teljesülése

A **Fogyasztáshoz kapcsolt adók** meghatározó hányadát az általános forgalmi adó (ÁFA) tette ki, emellett a jövedéki adóból is jelentős bevétel származott.

A 2017. évben nettó 3525,3 Mrd Ft pénzforgalmi **ÁFA** bevétel keletkezett, amely az előirányzatnál 16,7 Mrd Ft-tal kevesebb. Az ÁFA előirányzat-módosítására nem került sor. A 16,7 Mrd Ft-os alulteljesülés háttérben több tényező áll. Egyfelől az adókulcs-csökkentések hatása, másfelől 2017-ben az előző évhez képest a kiutalások 15,5%-kal emelkedtek. 2016-hoz képest a nettó áfa bevétel 235,0 Mrd Ft-tal (7,1%-kal) magasabb értéken teljesült.

A 2017. évben **jövedéki adóból** 1022,1 Mrd Ft pénzforgalmi bevétele származott, ez a módosított előirányzattól 46,4 Mrd Ft-tal (4,3%-kal) kevesebb. A bevételek 91,0%-át az üzemanyagok jövedéki adója (63,2%) és a dohánygyártmányok jövedéki adója (27,8%) tette ki. A bevételek teljesülését befolyásolta, hogy bár az üzemanyagok forgalma nőtt, az I. negyedévben magasabb adómértékek voltak érvényben. A dohánygyártmányok után is csökkentek a bevételek, ami a forgalom csökkenésével magyarázható.

5.1.3. A lakosság költségvetési befizetései egyes előirányzatainak teljesülése

A lakosság költségvetési befizetései közül a legnagyobb részt a személyi jövedelemadó és a lakossági illetékek teszik ki.

A **személyi jövedelemadó** 2017. évre vonatkozó módosított előirányzata 1908,5 Mrd Ft volt. A ténylegesen befolyt költségvetési bevétel 1920,0 Mrd Ft volt, mely 2024,3 Mrd Ft bruttó befizetés és 104,4 Mrd Ft kiutalás egyenlegeként adódott. A 2017. évi teljesítés a módosított előirányzathoz képest 11,5 Mrd Ft-tal (0,6%) az előirányzatot meghaladóan teljesült. A személyi jövedelemadó előirányzatot év közben a kedvező gazdasági folyamatokra, a magasabb bérciáramlások miatti befizetés-növekedésekre, illetve a meghozott foglalkoztatáspolitikai intézkedésekre tekintettel emelték meg. Az SZJA bevételek emelkedését a magasabb bérciáramlás miatti befizetés növekedés magyarázza.

Az **illetékbecfizetésekből** 2017-ben 173,6 Mrd Ft bevétel származott, amely a módosított költségvetési előirányzathoz képest 4,6 Mrd Ft-tal (2,6%-tal) maradt el. A lakossági illetékek

előirányzat tervezése során az ingatlanpiac erőteljes bővüléséből adódó hatással számoltak. A módosított előirányzat alulteljesülésének nagyobb részben az volt az oka, hogy az ingatlanpiac felfutása nem volt olyan nagymértékű, mint amennyivel az előirányzat évközi módosításakor kalkuláltak, továbbá egyes illetékek az adminisztratív terhek csökkentése érdekében az illetékekről szóló törvény 2017-ben évközben történt módosításával megszűntek.

2017. évben **gépjárműadó** címén nettó 45,8 Mrd Ft pénzforgalmi bevétele származott a költségvetésnek. A nettó adóbevétel az éves előirányzatot (43,5 Mrd Ft) 2,3 Mrd Ft-tal (5,3%-kal) haladta meg, ami a gépjárműpiac vártnál nagyobb mértékű fellendülésének köszönhető.

5.2. A költségvetés közvetlen kiadásainak alakulása

5.2.1. Egyéb lakásépítési támogatások

A XLII. fejezet 29. cím 1. alcím **Egyéb lakásépítési támogatások** előirányzata ún. felülről nyitott előirányzat. Az előirányzathoz finanszírozza a költségvetés a lakáscélú állami támogatásokat, többek között a CSOK, az adó-visszatérítési támogatást, az otthonteremtési kamattámogatást, továbbá a lakás-előtakarékossági formák állami támogatását is. A tervezéskor a CSOK és az adó visszatérítési támogatás felfutásával, valamint a Nemzeti Otthonteremtési Közösségek (NOK) létrehozásával és a lakás-takarékpénztári támogatások bővülésével számoltak.

A lakásépítési támogatások előirányzata 2017. évben 211,3 Mrd Ft-ot tett ki. A teljesülés 184,7 Mrd Ft volt, ami 12,6%-os elmaradást jelentett az előirányzathoz képest, a 2016. évinél viszont 24,6%-kal volt több. A **családi otthonteremtési kedvezménnyel** kapcsolatban és az adó-visszatérítési támogatásra 2017. évben 92,4 Mrd Ft kiadása keletkezett a költségvetésnek, mely 80,1%-kal magasabb a 2016. évhez képest.

A lakáspiaci folyamatok egyik legfontosabb ösztönzője a 2016-ban kihirdetett CSOK. A kedvezmény nyújtásának feltételeit 2016. szeptember 15-től módosította a Kormány, amelynek egyes elemei 2017. január 1-jével léptek hatályba, így a támogatást még szélesebb körben és kedvezőbb feltételekkel vehették igénybe az arra jogosultak.

5.2.2. Szociálpolitikai menetdíj támogatás

A XLII. fejezet 31. cím **Szociálpolitikai menetdíj támogatás** előirányzata ellentételezi az állam a közúti és a vasúti személyszállító társaságok számára az állam által a személyszállítási közszolgáltatások keretei között biztosított egyes utazási kedvezmények igénybevételével megvalósuló utazások miatti árbevétel-elmaradást. A fejezetek közötti és fejezeten belüli előirányzat-átcsoportosításokról szóló 2029/2017. (XII. 27.) Korm. határozat a Szociálpolitikai menetdíj támogatás előirányzatát 10,2 Mrd Ft-tal csökkentve 93,8 Mrd Ft-ra módosította, Az éves teljesítés, amely külön szabályozás nélkül is eltérhetett az előirányzattól, 94,5 Mrd Ft-ot tett ki.

5.2.3. Az állam által vállalt kezesség és garancia érvényesítése

A XLII. fejezetben 33. címen megjelenő **Állam által vállalt kezesség és viszontgarancia** érvényesítésére tervezett 20,9 Mrd Ft-os előirányzat terhére 17,9 Mrd Ft kifizetés történt a 2017. évben, amely 85,5%-nak felel meg. A kiadások vártnál alacsonyabb teljesülésének oka a hitelezők terheinek csökkenése, valamint az, hogy a kis- és középvállalkozások (kkv-szektor)

finanszírozásához kapcsolódó állami viszontgaranciák, valamint a lakáskezesekhez kapcsolódó kezesek beváltásai jóval kedvezőbben alakultak a vártnál. Garancia érvényesítésére 2017-ben nem került sor.

5.3. Kapcsolat az EU költségvetésével

5.3.1. Uniós fejlesztési források a 2017. évi költségvetésben

A 2014-2020-as uniós programozási időszak keretei között Magyarország számára 21,5 Mrd euró összegben állnak rendelkezésre strukturális források.

Magyarország gazdasági növekedése és számos nemzetgazdasági beruházás megvalósítása szempontjából alapvető fontosságúak az uniós támogatások. A 2014-2020 programozási ciklus keretében 2017-ben a költségvetés az előző évekhez képest jóval nagyobb összegű előirányzatot tartalmazott (2239,2 Mrd Ft). Ezen összegből 2122,3 Mrd Ft a XIX. Uniós fejlesztések fejezet költségvetésében jelent meg. A fennmaradó 116,9 Mrd Ft-ot különböző fejezetek fejezeti kezelésű előirányzatai (európai uniós fejlesztési programok) terveztek meg.

A Kormány, illetve az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével történő minél nagyobb arányú felhasználás lehetőségét teremtette meg a 2017. évi költségvetési törvény 32. § (5) bekezdése. A 2017. évi fejlesztéspolitikai munkatervről szóló 1221/2017. (IV. 25.) Korm. határozat az egyes fejlesztési területekre vonatkozóan jelentősen megnövelte a 2017. évi európai uniós támogatással megvalósuló programok kiadási előirányzatait (a minimális kifizetési terv 681,2 Mrd Ft-ról 2017. év végére 2064,1 Mrd Ft-ra emelkedett.)

Az európai uniós programokkal kapcsolatos kiadások 2017-ben az előirányzatot meghaladóan teljesültek, míg a bevételek jelentősen elmaradtak az előirányzattól. A kiadások és uniós bevételek közötti különbség ideiglenes kompenzálására a kormány intézkedéseket hozott. Az európai uniós programok likviditási hiányának kezeléséről szóló 1500/2017. (VIII. 11.) Korm. határozat, valamint 1954/2017. (XII. 13.) Korm. határozat alapján a 2017. évi Kvtv. egyes címsorainak felső korlátját átmenetileg felemelték összesen 850,0 Mrd Ft (700,0 Mrd Ft és további 150,0 Mrd Ft) értékben.

A felső korlát emelése a XIX. Uniós fejlesztések fejezetben belül az Egyéb uniós előirányzatok alcímet, a Szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok alcímet, az Állami költségvetési kedvezményezettek saját erő támogatása jogcímcsoportot, a 2014-2020 közötti kohéziós politikai operatív programok alcímet, az Európai Területi Együttműködés (2014-2020) alcímet és a Vidékfejlesztési és halászati programok 2014-2020 alcímet érintette. Az előirányzatok túllépését a kormány úgy hagyta jóvá, hogy az európai uniós támogatások Európai Bizottság általi átutalását követően a beérkező uniós források megfelelő előirányzatban történő bevételi elszámolására és a megnyitott előirányzat-felhasználási keret visszarendezésére vonatkozó kötelezettség fennáll.

5.3.2. A fejezeti kezelésű előirányzatok uniós fejlesztésekkel összefüggő bevételei

A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei közül 2017-ben összesen 1032,0 Mrd Ft származott európai uniós forrásból, amely 390,9 Mrd Ft-tal haladta meg a 2016. évi teljesülést és az eredeti törvényi előirányzat 66,8%-a. A 2014-2020-as időszaki kohéziós politikát

megvalósító operatív programok vonatkozásában 866,7 Mrd Ft, a többi uniós támogatáshoz kapcsolódóan pedig 165,3 Mrd Ft bevételt utaltak a központi költségvetésbe.

Az uniós bevételek 83,4%-a az UF fejezet kohéziós operatív programjaihoz és a Területi együttműködési programokhoz (TEP) kapcsolódik, a többi az UF fejezet 2014-2020-as Vidékfejlesztési és halászati programjaihoz. az egyéb fejezetekben megjelenő programok előirányzataihoz, illetve egyéb uniós bevételekhez.

A bevételek alakulását a 6. sz. táblázat szemlélteti. A táblázatban szerepeltetett féléves adatok alapján látható, hogy a tervezett bevételek mindössze 7,1%-ának megfelelő forrás érkezett az első hat hónapban. A 2. félévben az uniós kifizetések felgyorsultak, így a fejezeti kezelésű uniós bevételek összege az első félévhez képest több mint kilencszeres összegben teljesült.

6. táblázat

A fejezeti kezelésű uniós bevételi előirányzatok alakulása a 2017. évben

Fejezet/ Cím (alcím)	Mód. előirányzat	Teljesítés 2017.06.30		Teljesítés 2017.12.31	
	Mrd Ft	Mrd Ft	%	Mrd Ft	%
UF fejezet, 2014-2020. közti kohéziós politikai operatív programok, NSRK, TEP 2007-2013., és 2014-2020.	1348,0	50,1	3,7%	866,7	64,3%
-UF fejezet, Vidékfejlesztési és halászati programok 2014 előtt és 2014-2020-ig -Egyéb, más fejezetekben megjelenő fejlesztési források -Egyéb bevételek	197,2	60,2	30,5	165,3	83,8%
Összesen	1545,2	110,3	7,1%	1032,0	66,8%

Forrás: 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat indoklásai, mellékletei alapján ÁSZ szerkesztés

A tervezett bevételek részbeni teljesülésének fő oka, hogy a programok megvalósítása és az ezekhez kapcsolódó költségek elszámolása a vártnál lassabban haladt, a kifizetéseken belül nagyobb arányt képviseltek az előlegek a számla alapú kifizetésekkal szemben. Ebből következően a Bizottságnak benyújtható számlák mennyisége is a tervezettnél alacsonyabb szintet ért el. (A Széchenyi 2020 Operatív Programok esetében az uniós támogatást a központi költségvetés megelőlegezi és csak az uniós általi kifizetést követően történik meg az uniós támogatás központi költségvetés felé történő visszapótlása.)

5.3.3. A fejezeti kezelésű előirányzatok uniós fejlesztésekkel összefüggő kiadásai

Az egyes **fejezeti kezelésű uniós kiadási előirányzatoknál** az összes teljesítés 2571,4 Mrd Ft-ot tett ki, amely a 2017. évi előirányzat (2238,0 Mrd Ft) 114,9%-ának felel meg. Ez 475,0 Mrd Ft-tal haladta meg a 2016. évi kifizetéseket. A teljes EU-s forráskeretből, 7820,1 Mrd Ft-ból a 2016-2017. években 3964,0 Mrd Ft kifizetés történt, a 2017. évi kifizetések egyes operatív programok esetében jóval meghaladták az előző évi kifizetéseket. A XIX. Uniós fejlesztések

fejezetet irányító szerv az európai uniós programok likviditási hiányának kezelésére 1011,1 Mrd forintnyi forrást „nyitott meg felülről.” Az eredetileg tervezett összesen 692,9 Mrd Ft-os költségvetési forrásnál 2017. év végéig jelentősen magasabb összegben, 1447,1 Mrd Ft-tal járult hozzá a központi költségvetés az uniós fejlesztésekhez a tervezettől elmaradó uniós bevételek miatt (a támogatás a tervezett összeget 754,2 Mrd Ft-tal haladja meg).

A költségvetésben megjelenő fejezeti kezelésű előirányzatok uniós kiadásainak 2017. évi alakulását a 7. táblázat foglalja össze. Az első félévben a kiadások mintegy fele teljesült, év végére azonban a kifizetések felgyorsultak és az első félévhez képest 45,7%-kal magasabb összegben realizálódtak.

7. táblázat

A fejezeti kezelésű uniós kiadási előirányzatok alakulása a 2017. évben

Fejezet/ Cím (alcím)	Módosított előirányzat (Mrd Ft)	Teljesítés 2017.06.30		Teljesítés 2017.12.31	
		Mrd Ft	%	Mrd Ft	%
UF fejezet, 2014-2020. közti kohéziós politikai operatív programok, NSRK, TEP 2007-2013., és 2014-2020.	1905,9	914,3	47,97%	2295,8	120,46%
UF fejezet, UF fejezet, Vidékfejlesztési és halászati programok 2014 előtt és 2014-2020-ig	204,9	46,9	22,89%	115,1	56,17%
Egyéb európai uniós kiadások	127,1	40,4	31,79%	160,5	126,28%
Összesen	2238,0	1 046,2	46,75%	2571,4	114,90%

Forrás: 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat, indoklásai, mellékletei alapján ÁSZ szerkesztés

A teljesített kiadások 85,4%-a (2196,5 Mrd Ft) a 2014-2020 közötti programozási időszak keretében meghirdetett **operatív programokhoz** kapcsolódik. 2017-ig a 2014-2020-as időszakban rendelkezésre álló uniós támogatási keret 100%-a meghirdetésre került.

A 2014-2020. évek kohéziós operatív programjainak kiadásain belül a legnagyobb részarányt a GINOP képviseli (2017-ben 792,7 Mrd Ft-ban történt kötelezettségvállalás a programra). 2014-től a 2017. év végéig a program keretében pénzügyileg 1005,0 Mrd Ft teljesült. Az összes operatív programra 2017. január 1. és december 31. közt 2931,9 Mrd Ft értékben történt kötelezettségvállalás, ami a teljes keret (21 637,9 M euró, 6491,3 Mrd Ft¹¹) 45,2%-a. Az összes

¹¹ 300 Ft/euró árfolyamon számolva

program tekintetében pénzügyileg összesen 3818,2 Mrd Ft teljesült az elmúlt években¹². A 2017. évi kifizetések 80%-a támogatási vagy szállítói előleg formájában került utalásra.

Az **agrár- és halászati támogatások** tervezett kiadása 205,0 Mrd Ft volt, amely 115,1 Mrd Ft összegben teljesült. A Vidékfejlesztési Program keretében kifizetett 108,1 Mrd Ft nagy mértékben elmaradt a tervezett 203,3 Mrd Ft-tól.

Az **egyéb európai uniós támogatások** 2017. évi együttes eredeti kiadási előirányzata 127,1 Mrd Ft volt, ami 160,5 Mrd Ft-ra teljesült. A Magyarország számára a CEF-ben közlekedésfejlesztésre rendelkezésére álló 1,1 Mrd euró összegű keretből a 2015-2017 években a teljes összeget (34 projekt, 337 Mrd Ft) lekötötték. A jóváhagyott költségnövekmények okozták az előirányzatot meghaladó teljesülést: a tervezett 94,5 Mrd Ft-hoz képest a kiadási előirányzat 127,3 Mrd Ft összegben teljesült.

5.3.4. A XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet uniós bevételeinek és kiadásainak alakulása

Az Egyéb uniós bevételekből a **Vámbeszedési költség megtérítése** (12,0 Mrd Ft) 101,7%-ban teljesült a 2017. évben. Az EU által alkalmazott vámközösségi tarifa alapján a bruttó vám 80%-a EU közösségi saját forrásként kerül kifizetésre, a maradék 20% a nemzeti költségvetésben beszedési költségként visszatartható. A ténybevétel előirányzathoz viszonyított felülteljesülésének hátterében az előirányzat tervezésekor vártnál magasabb import forgalom állt.

Az **Uniós támogatások utólagos megtérülése** (visszatérítése) bevételi előirányzat teljesítése 100,4 Mrd Ft (a módosított előirányzat 115,8%-a) volt. Az előirányzaton kerülnek elszámolásra az uniós programok, illetve projektek záró elszámolásakor az EU Bizottság által visszatartott összegek megtérülései, a lezárt programok esetében a szabálytalannak ítélt támogatásokból visszakövetelt pénzüsszegek, továbbá az uniós programok elszámolhatósági időszakának lezárultát követően megérkező időközi elszámolások megtérítésének összegei. Az éves teljesítés az ÚMFT-hez kapcsolódó megtérülésből, a vidékfejlesztéshez kapcsolódó megtérülésből és a 2007 év előtti programokhoz kapcsolódó bevételekből tevődik össze.

A XLII. fejezet, **EU költségvetéséhez való hozzájárulás címén** a 2017. évben 260,4 Mrd Ft kiadás teljesült. A teljesített kifizetések a 2017. évre tervezett módosított előirányzattól 25,6 Mrd Ft-tal, 9,0%-kal maradtak el. A 2017. évi teljesítés előirányzathoz képest mutatózó elmaradása a GNI alapú hozzájárulás esetében következett be. Az alacsonyabb összegű kifizetés oka, hogy év közben a 2017. évi uniós költségvetést módosították a keletkezett 2016. évi többlettel (a tagállamok között GNI arányosan osztották szét az többletet), ami csökkentette a tagállamok hozzájárulási kötelezettségét.

¹² Forrás: 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat, indoklásai, mellékletei, A Széchenyi 2020 operatív programok kötelezettségvállalási keret-előirányzatának és pénzügyi teljesülésének alakulása prioritás szerinti bontásban

5.4. Egyéb kiadások és bevételek alakulása

5.4.1. A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap kiadásai

A **Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap** (NCSSZA) tartalmazza a korhatár előtti ellátásokat valamint a családi támogatásokat, a jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatásokat, továbbá a különféle jogcímen adott térítések költségvetési forrásait (XX. fejezet 21. cím 1. alcím). A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap előirányzataihoz nem kapcsolódott év közben Országgyűlés általi előirányzat módosítás. Az NCSSZA előirányzatai együttesen a tervezett szint alatt teljesültek.

A családi pótlék 316,5 Mrd Ft-os előirányzata 99,3%-ra, az anyasági támogatás 107,3%-ra, a gyermekgondozást segítő ellátás 93,6%-ra, a gyermeknevelési támogatás 88,9%-ra teljesült. A családi támogatások egyes kiadásai elmaradásának oka a tervtől, hogy a támogatási rendszerbe belépők számának az elmúlt néhány évben bekövetkezett növekedése nem tudta kompenzálni a korábbi évek kedvezőtlen folyamatai következtében lecsökkent gyermekszámot, így a kilépők száma meghaladta az újonnan belépők számát.

A korhatár alatti ellátások előirányzat 98,7%-os teljesülését az magyarázza, hogy az ellátottak egy része a nyugdíjkorhatár elérése miatt teljes jogú öregségi nyugdíjra lett jogosult, ami az ellátásra jogosultak számának a tervezettnél nagyobb mértékű mérséklődését eredményezte.

A különféle jogcímen adott térítések előirányzat biztosítja a közgyógyellátás, az egészségügyi feladatok ellátásával kapcsolatos hozzájárulás és a folyósított ellátások utáni térítés finanszírozását. A tervezett előirányzat 119,1%-ra teljesült. Ennek oka, hogy a 2017. évi CLXX. törvény értelmében 3,0 Mrd Ft-ot biztosítottak az Egészségbiztosítási Alap részére a közgyógyellátás 2016. évi kiadásának és a 2016. évben megtérített összegnek a különbözeteként.

5.4.2. Az állam vagyonával összefüggő bevételek és kiadások alakulása

Az XLIII. (Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások) és a XLIV. (Nemzeti Földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások) fejezetek **bevételei** tekintetében a 2017. évi központi költségvetés 273,3 Mrd Ft-ot tartalmazott, amelyet különösen a termőföld értékesítésből eredő bevételek határozták meg. A tényleges bevételek 97,2%-on teljesültek, 265,5 Mrd Ft összegben. Az eltérés hátterében a „Földet a gazdáknak!” Program állt, mivel a szerződéskötési eljárás időigénye, illetve a részletfizetési lehetőségek kihasználása miatt a befizetések egy része a 2018. évben esedékes.

A XLIII. fejezet koncessziós díjak és a kibocsátási egységek értékesítéséből származó bevételeit a 2017. évben már nem e fejezeten belül, hanem az NGM központi kezelésű előirányzatai között tervezték meg és számolták el. A bevételi előirányzatok előirányzatot meghaladó teljesülése a fő bevételi forrásnak számító ingatlanokkal és ingóságokkal kapcsolatos bevételek, valamint a társaságokkal kapcsolatos (osztalék) bevételek terven felüli realizálódásának volt köszönhető.

Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet bevételeinek 36,5%-a (26,1 Mrd Ft) az **ingatlanokkal és ingóságokkal** kapcsolatban folyt be. E bevételek legjelentősebb részét, 61,3%-át (16,0 Mrd Ft) az értékesítésből befolyt összegek tették ki.

A bevételek legnagyobb részét, 55,7%-át (39,9 Mrd Ft-ot) **társaságokkal kapcsolatos bevételek**, az osztalékbevételek tették ki. Az osztalék-bevételek, melyek túlnyomó része három társaság (Szerencsejáték Zrt., a MOL Nyrt., MVM Zrt.) befizetéséből származnak már az év első felében meghaladták a tervezett szintet, mivel jellegüknél fogva jellemzően július végéig realizálódtak.

Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások az állami vagyonról szóló és a Nemzeti Földalapról szóló törvények hatálya alá tartozó vagyonnal való gazdálkodással összefüggő kiadásokat foglalták magukban.

Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások 451,0 Mrd Ft-ot tettek ki a 2017. évben, az eredetileg 315,8 Mrd Ft összegű előirányzatot összességében 448,7 Mrd Ft-ra növelték év közben. A módosítások alapvetően a társasági és ingatlanvagyonnal való gazdálkodás előirányzatait érintették. A kiadások felét a társasági vagyonhoz kapcsolódó kiadások (226,8 Mrd Ft) tették ki, ezen belül a tőkeemelési és részesedésszerzési célú kifizetések összege 157,4 Mrd Ft volt. A 2017. évben jelentősebb akvizíciók, fejlesztési és likviditási célú tőkeemelések valósultak meg, többek közt: a Paks II Atomerőmű Fejlesztő Zrt. 41,9 Mrd Ft tőkeemelése, Honvédelmi Minisztérium 23,4 Mrd Ft-os tőkeemelése egy tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó társaságnál, Autóipari Próbapálya Zala Kft. 15 Mrd Ft összegű tőkeemelése, Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt.-nél 6,9 Mrd Ft-os tőkeemelése.

Az állami ingatlanvagyon fejlesztésére és fenntartására 181,3 Mrd Ft-ot fordított a költségvetés. E tételek eredetileg tervezett összege 101,5 Mrd Ft volt.

Az MNV Zrt. ingatlan-beruházásaira szolgáló előirányzat az eredetileg tervezett 18,5 Mrd Ft-ról év végéig 23,8 Mrd Ft-ra változott, az elszámolt kifizetések összege 23,3 Mrd Ft volt. Az ipari parkok kialakítására, fejlesztésre 44,7 Mrd Ft-os összeget fordítottak év közben.

A Nemzeti Földalap 5,1 Mrd Ft-ot fordított termőföldek vásárlásra, az előirányzatot 3,1 Mrd Ft-tal növelték meg év közben. A módosítás háttérében az állt, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló törvény alapján a sikertelen végrehajtási eljárásokat követően az államot termőföld-vásárlási kényszer terheli.

5.4.3. A helyi önkormányzatok támogatásainak alakulása

A IX. **Helyi önkormányzatok támogatásai** fejezetből feladatalapú támogatási rendszerben folyósították az önkormányzatokat megillető összegeket. A Kormány a 2017. év legfontosabb feladataiként a kiszámíthatóságot és a helyi stabilitás megtartását, a működési hiány nélküli gazdálkodás fiskális feltételeinek erősítését, ezen belül a kistelepülések további felzárkózásának elősegítését határozta meg. A központi költségvetésből 2017-ben a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetnél 630,2, Mrd Ft működési és 70,3 Mrd Ft felhalmozási kiadás teljesült.

Az önkormányzati támogatások előirányzatai közt tervezték a pedagógus életpálya bevezetéséből adódó bérrendezés 2017. évi ütemét, a bölcsődei ellátás és a gyermekétkeztetés fejlesztését. A 3000 lakos feletti településeken működő köznevelési intézmények működtetésének átadása az állami intézményfenntartó részére hozzájárult a fejezet kiadásainak csökkenéséhez.

A 2017. év folyamán a 2017. évi LXXXVI. törvény 13,2 Mrd Ft-tal módosította a fejezet előirányzatát. A törvénymódosítást többek között gyermekétkeztetési feladat külön alcímen való megjelenítése, továbbá az óvodapedagógusok munkáját segítő alkalmazottak besorolásának változásához történő forrás biztosítása, valamint a bölcsődei ellátás finanszírozásának változása indokolta. A törvénymódosítást egyrészt a települési önkormányzatok egy része által fizetett szolidaritási hozzájárulás előirányzatának az előirányzatot meghaladó teljesülése tette lehetővé, mely alapján a költségvetés bevételeinek előirányzata 5,2 Mrd Ft-tal növekedett. Ezen túlmenően az évközben, fejezeten belüli átcsoportosítások módosították a törvényi előirányzatokat, továbbá a fejezetek közötti előirányzat-átcsoportosítások, valamint kormányhatáskörben létrehozott, új jogcímek összesen 97,9 Mrd Ft-tal, 15,0%-kal növelték a fejezet előirányzatait.

5.4.4. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások

Az adósságszolgálattal kapcsolatos **bruttó pénzforgalmi kamatkiadások** 2017. évre előirányzott összege 955,1 Mrd Ft, a módosított előirányzott összege 901,3 Mrd Ft volt, mely 2017. év végére 1 091,2 Mrd Ft összegben, a módosított előirányzat 121,1%-ában teljesült. A bruttó pénzforgalmi kamatbevételek kedvezőbbben alakultak a tervezettnél, a 2017. évi előirányzott összeg 42,7 Mrd Ft volt, amely a 2017. év végére 104,3 Mrd Ft összegben, 243,7%-ban teljesült. A túlteljesítés a forintkamat-bevételek 63,6 Mrd Ft-tal magasabb összegének és a deviza kamatbevételek 2,1 Mrd Ft-tal alacsonyabb összegének az eredménye.

Az adósságszolgálattal kapcsolatos **kamatbevételek és kiadások egyenlegeként** a 2017. év végére adódó 986,9 Mrd Ft összegű nettó kamatkiadás 128,3 Mrd Ft-tal magasabb a 2017. évre tervezett kamategyenleghez képest. A túlteljesítés elsődleges oka az, hogy az ÁKK Zrt. a tervezettnél nagyobb összegben vásárolt vissza forint államkötvényeket a piacról, aminek pénzforgalmi kamathatása 54,0 Mrd Ft volt. Emellett az ÁKK Zrt. 607,0 Mrd Ft értékben cserélt hosszabb futamidejű kötvényekre rövidebb futamidejűeket, ami ugyancsak növelte a pénzforgalmi kamatkiadásokat. Ugyanakkor e tranzakciók következtében az eredményszemléletű kamatkiadások 67,0 Mrd Ft-tal mérséklődtek. Az eltérés oka az, hogy visszavásárláskor a régi kötvények felhalmozott kamatát azonnal ki kell fizetni, míg az új kötvényeken elért alacsonyabb hozam általi megtakarítás a pénzforgalomban csak később realizálódik. A kamategyenleg alakulását a 2017. évi módosított és előzetes teljesítési adatok alapján a 8. sz. táblázat mutatja be.

A kamategyenleg alakulása (Mrd Ft)

	2017. év eredeti	2017. év módosított	2017. évi teljesítés	Eltérés a mód. ei.- hoz képest Mrd Ft
Kamatbevételek összesen	42,7	42,7	104,3	61,6
Forint	42,0	42,0	105,7	63,7
Deviza	0,7	0,7	-1,4	-2,1
Kamatkiadások összesen	955,1	901,3	1 091,2	189,9
Forint	722,2	670,4	839,0	168,6
Deviza	232,9	230,9	252,2	21,3
Kamategyenleg	-912,4	-858,6	-986,9	-128,3

Forrás: 2017. évi Kvtv., 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat, indoklása, mellékletei alapján
ÁSZ szerkesztés

5.5. Az elkülönített állami pénzalapok bevételeinek és kiadásainak alakulása

A 2017. évben az államháztartás központi alrendszere keretében öt elkülönített állami pénzalap működött: a Nemzeti Foglalkoztatási Alap (NEFA), a Bethlen Gábor Alap (BGA), a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap (KNPA), a Nemzeti Kulturális Alap (NKA), és a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap (NKFIA).

Az **ELKA 2017. évi bevételi előirányzatai** 72,5 Mrd Ft-tal haladták meg a kiadásokat és az egyenleg 56,3 Mrd Ft-tal javult a tervezetthez képest (az előirányzatok módosítását követően 692,1 Mrd Ft kiadással, 708,3 Mrd Ft bevétellel és 16,2 Mrd Ft-os egyenleggel számoltak.) A túlteljesülés okai, hogy a NEFA bevételei – Előfinanszírozott uniós programok kiadásainak visszatérülése, szakképzési hozzájárulás és az egyéb bevételek – a módosított előirányzatot meghaladó mértékben folytak be. Emellett a NEFA szakképzési hozzájárulásból befolyt bevételei, valamint az alapot megillető munkaerőpiaci járulék bevételek lettek magasabbak, míg a szociális hozzájárulási adó NEFA-t megillető összege kisebb lett a törvényi módosított előirányzatnál.

A kiadások tekintetében megtakarítások keletkeztek a NEFA-nál (a foglalkoztatási és képzési támogatások), az NKA-nál (az alapból nyújtott támogatások) és a NKFIA-nál (hazai innováció támogatása, a nemzetközi együttműködésben megvalósuló innováció támogatása) a módosított kiadási előirányzatokhoz viszonyítva. Az utóbbi fő oka, hogy a kifizetések nagyobb hányada a költségvetési év második felében valósult meg, illetve mint kötelezettségvállalással terhelt előirányzatmaradvány, áthúzódta a következő évre.

5.6. A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai bevételeinek és kiadásainak alakulása

A társadalombiztosítási alapok (TB alapok) a 2017. évet 142,9 Mrd Ft-os hiánnyal zárták, ami a Nyugdíjbiztosítási Alap (Ny. Alap) 5,4 Mrd Ft-os, és az Egészségbiztosítási Alap (E. Alap) 137,5 Mrd Ft-os deficitjéből tevődött össze. A 2017. évben a NEFA részesedése a szociális

hozzájárási adóból 7,9%-ra növekedett, az E. Alapé a 2016. évi szintnek megfelelően 20,5%-ban valósult meg, míg a Ny. Alap részesedése tovább csökkent 71,6%-ra.

A Munkahelyvédelmi Akcióterv keretében igénybe vett kedvezmények összegét jelentősen befolyásolta, hogy a szociális hozzájárulási adó mértéke 2017. január 1-jén 27%-ról 22%-ra mérséklődött. További, a TB alapok bevételeit érintő változás volt, hogy az egészségügyi hozzájárulás mértéke a 2016. évi 7050 Ft/hóról 2017. január 1-től 7110 Ft/hóra emelkedett.

A TB Alapok bevételeinek alakulására kedvező hatást gyakorolt a **foglalkoztatottak számának** növekedésével és a **havi bruttó átlagkeresetek emelkedésével**, az adó és járulékok alapját képező bruttó bértömeg növekedése. Ugyanakkor a kiáramló bruttó bértömeg növekedése hatást gyakorolt azon TB alapokból teljesítendő kiadásokra is, amelyek összegének megállapítása a keresetek függvényében történt. Ilyen kifizetés többek között a nyugdíjrendszerbe újonnan belépők nyugellátása, a táppénz, TGYS, GYED.

5.6.1. Nyugdíjbiztosítási Alap

Az **Ny. Alap** tervezett **bevételeinek** összege (a módosítást követően) 3172,1 Mrd Ft volt. A teljesítés ezt 27,7 Mrd Ft-tal haladta meg (3199,8 Mrd Ft.), a szociális hozzájárulási adó és járulékok 1,1%-kal magasabb mértékben realizálódtak. Az előirányzattól magasabb teljesítést az adó alapjául szolgáló bruttó keresettömeg növekedése eredményezte. Ez a magasabb teljesítési arány ellensúlyozta a késedelmi pótlék és bírság valamint az egyéb bevételek előirányzattól való elmaradását.

Az Alap **kiadási előirányzatainak** előirányzatot meghaladó teljesülését (módosított előirányzat: 3187,3 Mrd Ft, teljesítés: 3205,2 Mrd Ft) okozta, hogy az eredetileg tervezett 0,9%-os mértékű nyugdíjmelés mértékét 1,6%-ra emelték az inflációs hatások kiegyenlítése érdekében. Törvényi előírás alapján további 0,8%-kal kiegészítő emelés végrehajtására került sor, mert a 2017. év első nyolc hónapjának tényadatai alapján a várható infláció (2,4%) magasabb volt, mint a januári emelés. Az ellátottak a kiegészítést visszamenőlegesen, 12 hónapra egy összegben kapták meg novemberben. A kiegészítés összege a jogosultak nyugellátásának 9,6%-a volt. Tovább növelte a kiadásokat, hogy a GDP 3,5%-ot meghaladó várható növekedése következtében nyugdíjprémium-kifizetés is történt a Nyugellátásról szóló tv. 101. § (5) bekezdése alapján.

A **nyugellátások kiadásaira** 2017-ben 3151,5 Mrd Ft-ot terveztek, a teljesítés 19,8 Mrd Ft-tal haladta meg azt. 2016-hoz képest a nyugdíjkiadások nominálisan mintegy 100 Mrd Ft-tal emelkedtek. 2017 júniusában a nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma mintegy 1%-kal volt alacsonyabb az előző évinél, míg az átlagos ellátás több mint 2%-kal emelkedett 2016-hoz képest. A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők számának csökkenése ellenére a teljes havi ellátás átlagának növekvő tendenciája összességében az Ny. Alapból finanszírozott nyugellátások összegének emelkedését vonta maga után.

5.6.2. Egészségbiztosítási Alap

Az **E. Alap** 2125,4 Mrd Ft bevételi és 2262,9 Mrd Ft kiadási főösszeg mellett 137,5 Mrd Ft összegű hiánnyal zárta az évet. A **bevételi előirányzatok** törvényi emelését (2058,7 Mrd Ft-ról 2084,6 Mrd Ft-ra) indokolták a szociális hozzájárulási adó mértékét, a minimálbér és a garantált bérminimum összegét érintő változások. Emellett a bevételi előirányzatok kormányzati

hatáskörben történő emelését eredményezte az egyéb járulékok és hozzájárulások, a költségvetési támogatások és térítések, valamint az egyéb bevételek növekedése.

A **kiadási előirányzatoknak** az Országgyűlés általi, 2059,9 Mrd Ft-ról 2261,0 Mrd Ft-ra történő emelését a táppénz kiadások és a GYED várható növekedése indokolta. A KSH adatai szerint a GYED-et igénybe vevők száma a 2017. januári 93,4 ezer főről 2017. decemberre 98,9 ezer főre emelkedett. Kormányzati előirányzat módosítás történt többek között a gyógyító-megelőző ellátások, a gyógyszer-támogatás javára, míg az egyéb természetbeni ellátások kiadási előirányzata csökkent. A gyógyító-megelőző ellátások előirányzatának módosítását egyrészt az ágazatban a 2016. évben megkezdett bérfejlesztési intézkedések hatása indokolta, másrészt az egészségügyi intézmények működési-, ösztönző- és struktúratámogatás címen 2017. decemberben 49,1 Mrd Ft, míg a fogorvosi szolgáltatók 7,6 Mrd Ft többletjuttatásban részesültek összesen.

A rokkantsági és rehabilitációs ellátások 320,6 Mrd Ft-os előirányzata 298,8 Mrd Ft-ban teljesült. Az ellátásban részesülők száma a 2016. decemberi 357,2 ezer főről 2017. márciusra 350,7 ezer főre, 2017. júliusra pedig 348,1 ezer főre csökkent. A teljesített rokkantsági, rehabilitációs ellátások tartalmazták a 2017. januárban végrehajtott 1,6%-os ellátásemelés hatását, valamint a november havi 0,8%-os kiegészítő emelést és egyszeri (prémium) juttatás összegét is.

Jelentős többletkiadás teljesült a módosított előirányzathoz viszonyítva a csecsemőgondozási díj és TGYÁS, a GYED, valamint az egyéb természetbeni ellátások – jellemzően a nemzetközi egyezményekből eredő és külföldön történő, tervezett ellátások kiadásai túlteljesítésével. Az E. Alap teljesített kiadásából legnagyobb részarányt (53,1%) képviselő gyógyító megelőző ellátások a törvényi módosított előirányzat 100%-ában realizálódtak.

5.7. A központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak alakulása

A **központi költségvetési szervek és a fejezetek** 2017. évi - támogatással és saját bevétellel fedezett - **kiadása** 10 258,1 Mrd Ft-ra teljesült. Az eredeti kiadási előirányzat összességében 8 322,2 Mrd Ft-ot, a törvényi módosított előirányzat 8441,4 Mrd Ft-ot tett ki. Az év során tárgyévi többletbevétel, a megelőző évek kötelezettségvállalással terhelt előirányzat maradványának igénybevétele, egyéb költségvetési mérleg sorokról (központi előirányzatok, céltartalékok, Rendkívüli kormányzati intézkedések (RKI) tartalék, Országvédelmi Alap) történő évközi átcsoportosítás, a költségvetési törvény felhatalmazása alapján egyes előirányzatok előirányzat-módosítás nélküli teljesülése következtében változtak az előirányzatok összegei.

Az év végi módosított előirányzat 4 618,7 Mrd Ft-tal haladta meg az Országgyűlés által jóváhagyott mértéket. 443,4 Mrd Ft Kormány által végrehajtott növekedésből, 2012,9 Mrd Ft fejezeti hatáskörben, 2 162,4 Mrd Ft intézményi hatáskörben végrehajtott előirányzat-növelésből adódott.

A kiadási előirányzathoz viszonyított teljesülés/kifizetés 78,5%-os volt.

Az ÁSZ a 2017. évi költségvetésről alkotott véleményében a költségvetési cél teljesülése szempontjából általános kockázatként jelezte, hogy a kiadási előirányzatok 53,3 százaléka

felülről nyitott, azaz törvénymódosítás nélkül túlléphető előirányzat. Az ÁSZ több előirányzat teljesülését kockázatosnak ítélte meg, többek között túlteljesülési kockázatot állapított meg a XII. fejezet GMO-kártalanítás előirányzatnál (1,5 Mrd Ft-tal) is, amelyet végül 13,4 Mrd Ft összegben léptek túl. Részben megalapozottnak ítélte meg a HM fejezet Hozzájárulás a hadigondozásról szóló törvényt végrehajtó közalapítványhoz előirányzatát is, amelyet 4,5 Mrd Ft-tal léptek túl 2017-ben. A **módosítási kötelezettség nélkül túlléphető** törvénysorokon összesen 1 039,8 Mrd Ft-tal teljesültek túl a kiadások. Jelentősebb túllépések az alábbi előirányzatok esetében történtek még: Tömeges bevándorlás kezeléséhez kapcsolódó kiadások 155,0 Mrd Ft (XIV. fejezet), A terrorelles intézkedések megvalósításához kapcsolódó kiadások 92,5 Mrd Ft (XIV. fejezet), Beruházás ösztönzési célelőirányzat 22,9 Mrd Ft (több fejezetet érint), 2014-2020 közötti kohéziós politikai operatív programok 660,1 Mrd Ft (UF fejezet).

5.8. A központi tartalékok felhasználása

A 2017. évi költségvetési törvényben a központi alrendszer központi tartalék-előirányzatait a XI. Miniszterelnökség fejezetben tervezték meg. A Rendkívüli kormányzati intézkedések és az Országvédelmi Alap előirányzatok együttes összegét tekintve a 2015-2017 közötti időszakban Magyarország központi költségvetésében évről évre magasabb összegű központi tartalék áll rendelkezésre az előre nem látható feladatokra, illetve kiadásokra, valamint az esetleges bevételi elmaradásokra.

A **Rendkívüli kormányzati intézkedések** (RKI) 2017. évi 110,0 Mrd Ft összegű eredeti előirányzatát az Országgyűlés hatáskörében 30,0 Mrd Ft-tal, a Kormány hatáskörében további 1,0 Mrd Ft-tal emelték meg. 2017-ben a teljes összeg átcsoportosításra került 17 fejezet javára. Az előirányzat 91,1%-ából négy fejezet (EMMI 37,1%, NGM 26,0%, ME 15,6%, NFM 12,3%) részesült. A legnagyobb összegű átcsoportosítások az alábbiak voltak: 27,0 Mrd Ft a Kincstár javára az ellátottak pénzügyi juttatásaira; 12,0 Mrd Ft az NGM-nek tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos tőkeemelésekre; 8,0 Mrd Ft az NFM részére sportlétesítmények fejlesztésére és kezelésére.

Az **Országvédelmi Alap** (OVA) eredeti előirányzata 2017-ben 60,0 Mrd Ft volt. Az előirányzatot az Országgyűlés 2017. II. félévében 35,9 Mrd Ft-tal megemelte. Az előirányzat két ütemben volt felhasználható, amennyiben a benyújtott EDP-jelentésben szereplő EDP-hiány nem haladta meg a GDP 2,4%-át. Az átcsoportosítások 12 fejezet részére történtek. Az átcsoportosítás során többek közt 29,3 Mrd Ft-ot az EMMI fejezet részére, 15,2 Mrd Ft-ot a NGM részére, 10,7 Mrd Ft-ot a BGA fejezet részére biztosítottak. Év végéig az OVA teljes, 95,9 Mrd Ft-os előirányzatának felhasználása megtörtént.

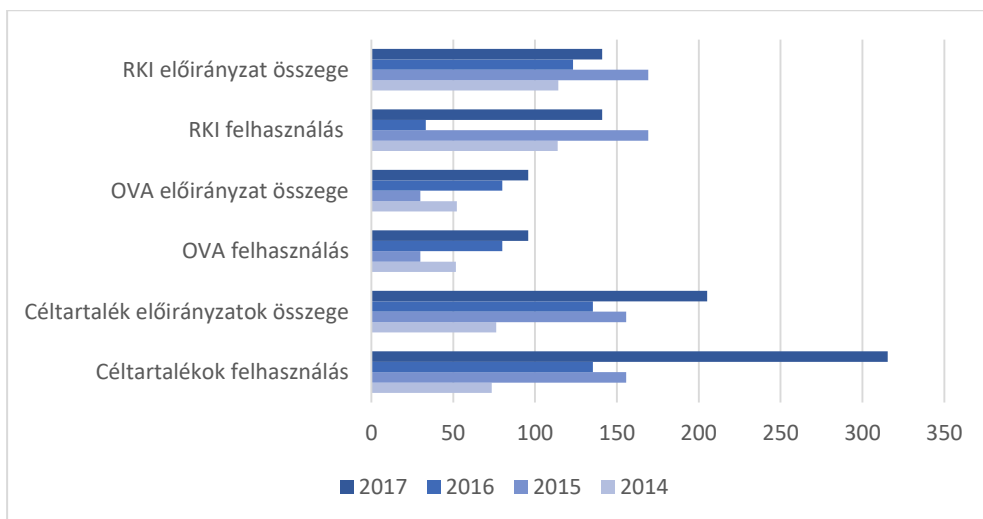
A **céltartalékok előirányzata** 2017-ben a közszférában foglalkoztatottak bérkompenzációjára 20,0 Mrd Ft-ot, a különféle kifizetésekre 4,6 Mrd Ft-ot, az ágazati életpályákra és bérintézkedésekre 180,6 Mrd Ft-ot tartalmazott (összesen 205,2 Mrd Ft). A három előirányzathoz 2017. végéig 315,4 Mrd Ft kifizetése történt meg. A legnagyobb túllépés az ágazati életpályák és bérintézkedések esetében történt, a 180,6 Mrd Ft-os keret 292,6 Mrd Ft-ban teljesült (ami 112,0 Mrd Ft-tal haladja meg a tervezettet). Az előirányzathoz fedezték többek közt a 81,6 Mrd Ft-os egészségügyi bérrendezést, az Igazságügyi és ügyészügyi alkalmazottak illetménytöbbletének támogatását (10,8 Mrd Ft) valamint a Központi költségvetési szervek

minimálbér és garantált bérminimum támogatását (34,6 Mrd Ft). Az állami tisztviselői életpálya többletére 21,1 Mrd Ft-ot fordítottak.

A 7. ábra a központi tartalékok felhasználását mutatja be a 2014-2017. közti időszakban.

7. ábra

A Rendkívüli Kormányzati Intézkedések, a Céltartalékok és az Országvédelmi Alap költségvetési előirányzatai és a felhasználás 2014-2017. között Mrd Ft-ban

Forrás: Elemzések a 2014-2016. évi költségvetési folyamatokról (ÁSZ), 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat, indoklásai, mellékletei alapján ÁSZ szerkesztés

5.9. Költségvetési maradványok

A központi költségvetési szerveknél és a fejezeti kezelésű előirányzatoknál együtt a tárgyévi és az előző évi igénybe nem vett költségvetési maradvány 2743,1 Mrd Ft volt 2017-ben, ami 529,9 Mrd Ft-tal (23,9%-kal) magasabb, mint a 2016. évi (2213,2 Mrd Ft). Az alaptevékenységből kötelezettségvállalással terhelt maradványként 2588,8 Mrd Ft, kötelezettségvállalással nem terheltként 154,3 Mrd Ft keletkezett.

Jelentősebb összegű maradvány a Miniszterelnökségnél (214,3 Mrd Ft), a BM-nél (356,0 Mrd Ft), az NGM-nél (210,6 Mrd Ft), az NFM-nél (465,1 Mrd Ft), az UF fejezetnél (388,0 Mrd Ft), az EMMI-nél (754,5 Mrd Ft) keletkezett, ebből 94,0% kötelezettségvállalással terhelt.

A maradvány keletkezését befolyásolta, hogy az év végi támogatási többletek egy részének felhasználása a 2017. évben nem történt meg, az 2018-ra húzódott át. Ezen források felhasználása részben technikai okok miatt (pl. érvénytelen pályázatok, késedelmes szerződéskötések) nem valósulhatott meg.

6. AZ ÁLLAMI FELADATELLÁTÁS FUNKCIÓK SZERINT

Az államháztartás működési funkcióiból az **állami funkciók** kiadásainak aránya 18,7%-ot tett ki 2017-ben. A funkciócsoporton belül az általános közösségi szolgáltatások aránya 62,9%-os volt. A 2017. évben védelemre az államháztartás összes kiadásán belül 1,7%-ot fordított a költségvetés. Az előző évhez képest a 27,1 százalékpontos növekedést részben a Magyar Honvédségnél elindított Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program magyarázza. További növekedést jelentettek a terrorcselekmények megelőzésére fordított kiadások. A rendvédelem és közbiztonság javítása a 2017. évi államháztartási kiadások 5,2%-át tette ki. Növekedéssel jártak a migrációs nyomás kezelésével kapcsolatos fejlesztések is.

A **jóléti funkciókra** (oktatás, egészségügy, társadalombiztosítás) 2017-ben az államháztartás kiadásainak 55,2%-át fordították, ami nominálisan az előző évhez képest több mint 860,0 Mrd Ft-tal több. Az egészségügyi kiadásokon belül a legnagyobb részarányt a kórházi tevékenységekre és szolgáltatásokra fordított kiadások jelentették, ezek a csoporton belül a kiadások 69,8%-át tették ki, nominálisan mintegy 210,8 Mrd Ft-tal magasabban teljesültek a 2016. évi összegnél. A társadalombiztosítási és jóléti szolgáltatásokra fordított összegek az összes államháztartási kiadás 24,7%-át tették ki. A TB kiadásokon belül a legnagyobb részarányt a nyugellátásokra fordított összeg jelentette 54,4%-kal. A lakásügyekre, települési és közösségi tevékenységekre és szolgáltatásokra kifizetett összegek 2017-ben az összkiadások 2,1%-át tették ki (2016-ban 1,8%).

A **gazdasági funkciók** összességében a kiadások 20,9%-át tették ki, mely 1,2 százalékponttal magasabb, mint 2016-ban. A csoporton belül a közlekedési és távközlési tevékenységek, szolgáltatások funkciócsoportra fordított összegek aránya a legjelentősebb (36,4%). A környezetvédelemre fordított kiadások 40,9 százalékponttal magasabb összegben teljesültek az előző évhez képest.

Az **államadósság kezelésével** kapcsolatos kiadások a tárgyévben 6,2%-át tették ki az összes kiadásnak, mely a 2016. évinél 0,7 százalékponttal lett kedvezőbb. A funkciók szerinti kiadások alakulását a 9. sz. táblázat szemlélteti:

9. táblázat

**Az államháztartás funkcionális kiadásai pénzforgalmi szemléletben,
2016-2017. (Mrd Ft)¹³**

	2016	2017
Jóléti funkciók	12 126,0	12 994,6
Állami működési funkciók	3 726,9	4 401,9
Gazdasági funkciók	4 189,7	4 934,8
Államadósság kezelés	1 174,8	1 151,1
Összesen	23 233,4	25 499,4

Forrás: 2017. évi zárszámadási törvényjavaslat: Az államháztartás funkcionális mérlege, ÁSZ szerkesztés

¹³ A funkcióba nem sorolható tételek nélkül.

FELHASZNÁLT DOKUMENTUMOK

Államadósságkezelő Központ Zrt. A központi költségvetés finanszírozása és adósságának alakulása (2017. december) (Monitoring_2017_december.pdf)

Állami Számvevőszék (2015, 2016.,2017.): Elemzés a 2014., 2015. és 2016. évi költségvetési folyamatok makrogazdasági összefüggéseiről, a zárszámadás ellenőrzése kapcsán

Állami Számvevőszék (2017, 2018): Elemzés a Költségvetési Tanács részére a 2017. I. és II. félévi költségvetési folyamatokról

Állami Számvevőszék (2017): Vélemény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslatról

Központi Statisztikai Hivatal: Gyorstájékoztatók (beruházás, foglalkoztatottság, fogyasztói árak, keresetek, munkanélküliség, népmozgalom) <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok>

Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 3.7.5. A háztartások nettó pénzügyi vagyona (http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qse008c.html)

Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 6.2.1.13-14. Az alkalmazásban állók havi átlagkeresete

Központi Statisztikai Hivatal Jelentés a kormányzati szektor egyenlegéről és adósságáról (Központi Statisztikai Hivatal, 2018. évi I. és II. számú EDP-jelentés, 2018. április és október.) https://www.ksh.hu/edp_jelentes

Központi Statisztikai Hivatal Statisztikai tükör - Lakossági lakáshitelezés 2017 <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/lakashitel/lakashitel1712.pdf>

Központi Statisztikai Hivatal Statisztikai tükör – A háztartások fogyasztása 2017. év I. félév (előzetes adatok), <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/haztfogy/haztfogy1706.pdf>

Központi Statisztikai Hivatal Statisztikai tükör – Munkaerőpiaci folyamatok 2017. I-IV. negyedév, <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mpf/mpf1712.pdf>

Központi Statisztikai Hivatal Statisztikai tükör – Gazdaság és társadalom, 2017/12., 2018/1. Magyarország Konvergencia Programja 2017-2021 (2017. április)

Magyar Nemzeti Bank Hitelezési folyamatok, <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/hitelezesi-folyamatok/hitelezesi-folyamatok-2018-marcius>

Magyar Nemzeti Bank – Inflációs jelentések, 2016., 2017.

Magyar Nemzeti Bank – Növekedési jelentés 2017, <https://www.mnb.hu/letoltes/novekedesi-jelentes-2017-hu-web.pdf>, 2018.04.25.

Nemzetgazdasági Minisztérium (2017): Makrogazdasági és költségvetési előrejelzés 2017-2021 [http://www.kormany.hu/download/2/87/41000/Makrogazdasági_és_költségvetési_előrejelzés_2017_december_\(1\).pdf](http://www.kormany.hu/download/2/87/41000/Makrogazdasági_és_költségvetési_előrejelzés_2017_december_(1).pdf)

Nemzetgazdasági Minisztérium (2018): Tájékoztató az államháztartás központi alrendszerének 2017. évi előzetes főbb pénzügyi folyamatairól

T/10377. számú törvényjavaslat Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről <http://www.parlament.hu/irom40/10377/10377.htm>

T/15381. számú törvényjavaslat Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről <http://www.parlament.hu/irom40/15381/15381.htm>

T/15427. számú törvényjavaslat a Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény módosításáról <http://www.parlament.hu/irom40/15427/15427.pdf>

T/17578. számú törvényjavaslat a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény végrehajtásáról <http://www.parlament.hu/irom40/17578/17578.htm>

T/1671. számú törvényjavaslat a Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény végrehajtásáról. A törvényjavaslat mellékletei, általános indokolás (2018. 09. 30.)

Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma ellátástípusok szerint és az ellátások átlagösszegei 2011-2016. évek december 31-i adatai, valamint 2017. június 30-i adata (magyar Államkincstár honlapjáról letöltött adatok):

Magyarország éves GDP növekedési üteme

<http://www.tozsdearnyek.hu/gdp-eves-novekedesi-utem-magyarorszag>

JOGSZABÁLYOK ÉS KÖZJOGI SZABÁLYOZÓ ESZKÖZÖK JEGYZÉKE

- A Tanács 2014. május 26-i 2014/335/EU, Euratom Határozata az Európai Unió saját forrásainak rendszeréről (hatályos 2016. október 1-től)
1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról
1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról
1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról
2006. évi LIX. törvény az államháztartás egyensúlyát javító különadóról és járadékról
2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
2011. évi LXVI. törvény az Állami Számvevőszékről
2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról
2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
2013. évi CCXXX. törvény Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről
2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról
2014. évi C. törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről
2015. évi C. törvény Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről
2015. évi CLXIV. törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény módosításáról
2015. évi CLXXII. törvény a Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény végrehajtásáról
2016. évi LXXVI. törvény a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény módosításáról
2016. évi XC. törvény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről
2016. évi CXXII. törvény a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény végrehajtásáról
2017. évi LXXXVI. törvény a Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény módosításáról
2017. évi C. törvény Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről
2017. évi CLXX. törvény a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény végrehajtásáról
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
- 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről
- 16/2016. (II. 10.) Korm. rendelet az új lakások építéséhez, vásárlásához kapcsolódó lakáscélú támogatásról
- 17/2016. (II. 10.) Korm. rendelet a használt lakás vásárlásához, bővítéséhez igényelhető családi otthonteremtési kedvezményről

1220/2017. (XII. 17.) Korm. határozat egyes állami tulajdonú sportcélú ingatlanokkal kapcsolatos kormányzati intézkedésekről

1787/2016. (XII. 17.) Korm. határozat az egyes fejezetek közötti előirányzat-átcsoportosításról

1798/2016. (XII. 19.) Korm. határozat a 2015. évi kötelezettségvállalással nem terhelt költségvetési maradványok felhasználásáról és az egyes fejezetek közötti előirányzat-átcsoportosításról szóló 1787/2016. (XII. 17.) Korm. határozat módosításáról

1500/2017. (VIII. 11.) Korm. határozat az európai uniós programok likviditási hiányának kezeléséről

1954/2017. (XII. 13.) Korm. határozat az európai uniós programok likviditási hiányának kezeléséről

2029/2017. (XII. 27.) Korm. határozat a fejezetek közötti és fejezeten belüli előirányzat-átcsoportosításokról

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

ÁFA	Általános forgalmi adó
Áht.	Államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény
ÁKK	Államadósság Kezelő Központ
ÁSZ	Állami Számvevőszék
BGA	Bethlen Gábor Alap
BM	Belügyminisztérium
CEF	Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (Connecting Europe Facility)
CSOK	Családi Otthontermelési Kedvezmény
EDP	Európai Unió Túlzott Hiány Eljárása
E. Alap	Egészségbiztosítási Alap
ELKA	Elkülönített állami pénzalapok
EMMI	Emberi Erőforrások Minisztériuma
ESA	Európai Unió statisztikai módszertana
EU	Európai Unió
GDP	bruttó hazai termék (gross domestic product)
GYED	gyermekgondozási díj
Gst.	Gazdasági stabilitásról szóló 2011. évi CXCV. törvény
IMF	Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
KNPA	Központi Nukleáris Pénzügyi Alap
KT	Költségvetési Tanács
KVTV	Költségvetési törvény
MÁK	Magyar Államkincstár
ME	Miniszterelnökség
MNB	Magyar Nemzeti Bank
NEFA	Nemzeti Foglalkoztatási Alap
NFM	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
NGM	Nemzetgazdasági Minisztérium
NKA	Nemzeti Kulturális Alap
NKFIA	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap
NSRK	Nemzeti Stratégiai Referenciakeret
Ny. Alap	Nyugdíjbiztosítási Alap
OVA	Országvédelmi Alap
RKI	Rendkívüli Kormányzati Intézkedések
SZJA	személyi jövedelemadó
TGYÁS	terhességi-gyermekágyi segély
UF	Uniós Fejlesztések
ÚMFT	Új Magyarország Fejlesztési terv

ÉRTELMEZŐ SZÓTÁR

Államadósság-kezelés funkció	Kamatfizetések és járulékos költségek az államadósságot megtestesítő hiteltartozások és értékpapír-műveletek után.
Államadósság-mutató	A hazai módszertan szerint számított kormányzati szektor adósságának az adott év GDP-jéhez viszonyított aránya.
Államadósság-ráta	Az uniós módszertan szerint számított kormányzati szektor adósságának az adott év GDP-jéhez viszonyított aránya.
Állami működési funkciók	Ide tartoznak az állam működésének klasszikus alapelemei: az igazgatás, a külügyek, a védelem, a rend- és jogbiztonság, az igazságszolgáltatás területét felölelő tevékenységek.
Árszínvonal	A (piacon levő, eladási céllal készült) termékek árainak súlyozott átlaga.
Árindex	A lakosság által megvásárolt áruk, igénybe vett szolgáltatások árának átlagos változását mutatja egy meghatározott időintervallumon belül. Az infláció jelzésére szolgáló indexszám.
EDP egyenleg / hiány	Az államháztartási egyenleg és a kormányzati szektor uniós statisztikai egyenlegének eltérése.
EDP jelentés	A Központi Statisztikai Hivatal (negyedéves) jelentése a kormányzati szektor egyenlegéről és adósságáról, uniós adatszolgáltatás.
Eredményszemlélet	A beszámolási időszakban a gazdasági események elszámolása a tényleges teljesülés alapján történik.
ESA 2010	A gazdasági folyamatok összegzéséhez és elemzéséhez szisztematikus statisztikai keretet nyújtó nemzeti számlák rendszerének az Európai Unióban 2014. óta kötelezően használt változata.
ESA/EDP híd	Az uniós statisztikai módszertan és a hazai elszámolási szabályok alapján számított költségvetési egyenlegek közötti különbségek levezetése.
Felülről nyitott előirányzat	A központi alrendszer azon – a költségvetési törvény mellékletében felsorolt – előirányzatai, amelyek teljesülése módosítás nélkül eltérhet (felfelé) az előirányzattól.
Gazdasági funkció	Az állam gazdaságpolitikai szerepvállalásaként a kormányzat által szervezett és támogatott gazdasági tevékenységek, illetve azok fejlesztése.
Jóléti funkciók	Az állam társadalompolitikai szerepvállalásaként a kormányzat által szervezett vagy támogatott oktatási, egészségügyi, társadalombiztosítási, szociális, jóléti szolgáltatások, a lakásügyek, a települési és kommunális szolgáltatások, a szabadidős, kulturális, hitéleti, valamint környezetvédelmi tevékenységek.
Kincstári kör	Azon szervezetek köre, amelyek pénzforgalmi bankszámlájukat kötelezően a Magyar Államkincstárnál vezetik.

Konszolidálás	<p>A konszolidálás lényege, hogy a több területet érintő gazdasági események esetében a bevételi és kiadási adatok együttes hatása, nettó módon kerül számbavételre.</p>
Közösségi fogyasztás	<p>Azon termékek és szolgáltatások értéke, amelyek a társadalom közös szükségleteinek kielégítését szolgálják, és amelyeket a központi vagy helyi (önkormányzati) költségvetés finanszíroz. A közösségi fogyasztás főbb tételei: közigazgatás, védelem, tudományos kutatás, közvilágítás, közutak fenntartása, ár- és belvízkár-elhárítása, parkfenntartás, köztisztasági szolgáltatás, földtani kutatás.</p>
Maradvány felhasználás	<p>A korábbi költségvetési évben képződött maradvány igénybevétele a tárgyév során.</p>
Munkanélküliségi ráta	<p>A munkanélküliek aránya a teljes munkaképes korú lakosság számához viszonyítva.</p>
Operatív program	<p>Az uniós tagállam által benyújtott és az EU Bizottság által elfogadott dokumentum, amely összefüggő prioritások alkalmazásával fejlesztési stratégiát határoz meg, amelynek megvalósításához valamely alapból, illetve a „konvergencia” célkitűzés esetében a Kohéziós Alapból és az ERFA-ból (Európai Regionális Fejlesztési Alapból) támogatást vesznek igénybe.</p>
Pénzforgalmi szemlélet	<p>A beszámolási időszakban a gazdasági események elszámolása a tényleges pénzmozgás alapján történik.</p>
Pénzforgalmi szemléletű költségvetési egyenleg	<p>A beszámolási időszakban az államháztartás központi alrendszerében teljesített bevételek és kiadások különbsége.</p>

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Csere János utca 10.

Levélcím: 1364 Budapest 4. Pf. 54

Telefon: +36 1 484 9100 Telefax: +36 1 484 9200

www.asz.hu